

ПОСЛОВНИ САВЕТНИК

PROPISI

ЧАСОПИС ЗА РАЧУНОВОДСТВО, ФИНАНСИЈЕ И ПОРЕЗЕ

октобар 2023 / број 82

10/2023

Србија - Влагифор, водопад Гостиле

Здравствена Вода Србије

Дивна вода стиже до нас право са извора у најкраћем могућем року. Кад је пијемо, осећамо се као да стојимо у најлепшој природи, док се у позадини чује тихи жубор, који смирује и опоравља. Дивна вода нас поново повезује са природом, али и са нама самима.

Све Дивна воде су висококвалитетне и извиру на местима нетакнуте природе. Изворног квалитета и свеже, доспевају у чашу Корисника после само неколико дана од пуњења на извору. Могу се конзумирати свакодневно и у неограниченим количинама.

Свака од њих је другачија и на неки посебан начин благотворно делује на људски организам.

Претплатите се на неки од наших повољних пакета за правна лица или домаћинства и уживајте у здравој и свежој води на послу или код куће!

www.divnavoda.rs

 ЦЕНТАР ЗА ВРГУ О ДИВНИМ КОРИСНИЦИМА
0800 111 111

ПОСЛОВНИ САВЕТНИК

ISSN 2560-3221

Година VII, број 82,
ОКТОБАР 2023.**Оснивач и издавач:**

ИНГ-ПРО

Издавачко-графичко д.о.о.
Београд, Веле Нигринове 16а**За оснивача и издавача:**

Горан Грцић и Владимир Здјелар

Главни и одговорни уредник:

Др Маријана Жиравац Младеновић

Аутори чланака у овом броју су:

мр Андријана Ивић, саветник за порезе и рачуноводство у редакцији часописа „Пословни саветник“;
мр Жељко Албанези;
др Маријана Жиравац Младеновић, главни и одговорни уредник часописа „Пословни саветник“.

Технички уредник:

Милена Станковић

Лектура:

Милица Радованчев

Графичка припрема:

Мирослав Арамбашкић

Штампа:

Марго-арт, Београд

Редакција:

Веле Нигринове 16а, 11000 Београд
тел: +381 11 2836 890
факс: +381 11 2836 474
имејл: urednik@ingpro.rs

СIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд
657

ПОСЛОВНИ саветник : часопис за рачуноводство, финансије и порезе / главни и одговорни уредник Маријана Жиравац Младеновић. - Год. 1, бр. 1 (јан. 2017)- . - Београд : ИНГ-ПРО, 2017- (Београд : Digital art). - 30 cm

Месечно. - Друго издање на другом медијуму:

Пословни саветник (Online) = ISSN 2560-3825

ISSN 2560-3221 = Пословни саветник
COBISS.SR-ID 228469260

Часопис можете поручити телефоном:
011/2836-820, 2836-821, 2836-822
или имејлом: office@ingpro.rs

Уводна реч уредника

Зора руди, дан се лењо отима од загрљаја ноћи. Недеља је. Милутин се мешкољи у кревету, намешта се да ушећери још мало, али осећа да Марица није поред њега. Уто заурла усисивач из дневне собе, а затим одјекну његово сукобљавање са намештајем – сударање са столићем и каучем, након чега се битка пренела у трпезарију. Види Милутин да од спавања нема ништа, па устаје да помогне Марици не би ли макар нешто од намештаја прегрмело овај окршај.

„Добро јутро, Маре моја”, весело улази у трпезарију, „свиће диван је-сењи дан. Сад ћу да ти помогнем да брже спремимо кућу, па да можемо да седимо у башти и уживамо.”

„Ком је добро, ала му”, мршти се Марица и гаси усисивач, „целу ноћ нисам ока склопила, мориле ме ноћне море. Клијенти, ко дивови, драме нешто и уносе ми се у главу, а ја не гледам у њих, него осећам да дишу у мене, и само страхујем да ли сам све евидентирала на време или сам заборавила и оно што сам знала. А кад се расаним и помислим да је сутра понедељак, и да хаос опет креће из почетка, мука ми је.”

„Ма батали, Марице, све је то био само ружан сан, радуј се да је прошао. А ти дивови што ти у сну дишу за врат, то мора да сам се ја окренуо у сну ка теби. И ја сам се пре неку ноћ борио са неким баксузним егр вентилом. Што га више чистим, он све више расте, а запеко, па не могу да га скинем тако да ауто пуши, угуши ме дим. Ух, ала сам га са слашћу средио наредног дана, пропево је под мојим шрафцигером”, присећа се Милутин и пење на столицу да опаја паучину из ћошка.

„Ух, бог те мазо”, баца Марица цогер и одјури према канцеларији, „да ли сам евидентирала збирну евиденцију или је остала у статусу припреме?”

Милутин ништа не говори, него силази са столице, спреман за расплет ситуације. И не мину часак, зачу се лављи повик из ходника: „Милутине, злотворе, ко је закључао канцеларију, брже враћај кључ!”

Милутин пролази поред ње носећи тацну са кафом која се већ прохладила и излази напоље: „Нема кључа до сутра у 8, однела га Маца Папучарица.”

Појури Марица за њим, бесна као рис, а Милутин, ни пет ни шест, озбиљним гласом рече: „Седи и пиј кафу!”

Седа Марица на баштенску гарнитуру као по команди, сва у чуду.

„Од данас уводим нова правила у ову кућу. Од понедељка до четвртка радимо са клијентима, ја се борим са моторима, а ти са својим књижењима, евиденцијама, грешкама клијената и својим сопственим пријавама. Петком се стручно и културно уздижемо. Ти читаш свој часопис, коментаре, законе и правилнике, па се нећеш ни у сну ни на јави плашити да си нешто заборавила, јер понављаш на време. Ја ћу да прегледам нацрте мотора и нове каталоге за делове, а онда увече у позориште или неки концертић. Субота је дан за вежбање и спортске активности: спремамо кућу. А света недеља је празник, када ујутро дуже спавамо и радујемо се гастрономском усавршавању док се спремамо за кафану. Канцеларију можеш да откључаш у понедељак, па ако треба, ти ноћи у њој док не завршиш посао или док се боље не организујеш. Макар имаш разлог да се радујеш, а то је викенд који предстоји.”

Милутинова озбиљност зачурила је Марицу као никада у животу, па је остала збуњена и без контрааргумента. Пијуцка охлађену кафу и врти у мислима где ли је угурсуз сакрио кључ од канцеларије.

Ваша Маријана

АКТУЕЛНА ТЕМА

Измене и допуне Закона о акцизама.....	7
1 Нове дефиниције.....	7
2 Предмет опорезивања акцизом.....	8
3 Износи и стопе акцизе.....	8
3.1 Акциза на деривате нафте, биогорива и биотечности.....	9
3.2 Минимална акциза на дуванске прерађевине.....	10
3.3 Обрачунавање и плаћање акцизе на цигарете.....	11
3.4 Акциза на течности за пуњење електронских цигарета.....	12
3.5 Акциза на алкохолна пића.....	12
3.6 Акциза на кафу.....	13
3.7 Акциза на никотинске врећице.....	13
4 Контролне акцизне маркице.....	13
5 Контролне акцизне маркице са QR кодом.....	14
6 Увођење система е-акциза.....	15
9 Пријава места обављања делатности и регистар увозника алкохолних пића и кафе.....	16
10 Рефакција акцизе.....	16
10.1 Услови за рефакцију акцизе плаћене на деривате нафте из члана 9. став 1. т. 3) и 7) Закона, које купац – крајњи корисник користи као моторно гориво у пољопривредне сврхе.....	16
11 Одређивање пореске основице за испоруку електричне енергије купцима-произвођачима.....	18
12 Природни гас.....	18
13 Казнене одредбе.....	20
14 Наредно усклађивање динарских износа акцизе.....	21

РАЧУНОВОДСТВО

Рачуноводствено обухватање дигиталне имовине: криптовалута и дигиталних токена.....	22
1 Увод у рачуноводствено евидентирање дигиталне имовине.....	23
2 Настанак дигиталне имовине – иницијална понуда.....	24
3 Рачуноводствено евидентирање тзв. рударења дигиталне имовине.....	26
3.1 Трансакциона накнада.....	26
3.2 Награда за нови блок.....	26
4 Рачуноводствено признавање и евидентирање виртуелних валута.....	27
4.1 МРС 38 – Нематеријална имовина.....	27
Књиговодствено евидентирање виртуелних валута као нематеријалне имовине.....	29
4.2 МРС 2 – Залихе.....	31
Фер вредност умањена за трошкове продаје.....	32
5 Рачуноводствено евидентирање дигиталних токена.....	33
Кратке теме из области девизног пословања кроз питања претплатника.....	35
Извештавање у случају докапитализације друштва.....	35
Обавеза извештавања НБС од стране резидентног физичког лица – оснивача страног привредног друштва.....	35
Уплата аванса од једног нерезидента, а спољнотрговински промет извршен другом нерезиденту...37	37
Плаћање обавеза нерезидентне „маме“ од стране огранка који је основан у Србији.....	37
Одобравање позајмице матичном друштву у иностранству: девизни аспект, трансакција са повезаним лицем и сразмерни ПДВ одбитак.....	37
Немогућност плаћања у готовини по основу увоза добара купљених од страног физичког лица.....	38

ПОРЕЗИ

Разлози (основе) за смањење накнаде/основице и обавезе за ПДВ	39
1 Накнадни попуст као основ за смањење основице	41
1.1 Одобравање попушта купцу који задржава (или уништава) добра која је добављач испоручио, а имају недостатак (уместо рекламације и повраћаја добара), јесте смањење основице	42
1.2 Накнада штете није смањење основице, па ни основ за издавање документа о смањењу	43
1.3 Одобравање попушта на име противчинидбе примаоца добара и услуга није смањење основице	43
1.4 Грешка: издавање документа о смањењу уместо сторнирања неисправне фактуре и један (једини) изузетак од тог правила	44
2 Враћање добара продавцу као основ за смањење основице	45
2.1 Ремитенда и враћање добара којима је истекао или истиче рок трајања	46
2.2 Враћање добара у складу са законом којим се уређује заштита потрошача	46
2.3 Рекламација и раскид уговора	47
3 Накнадно испуњење услова за остваривање пореског ослобођења с правом на одбитак претходног пореза, као основ за смањење основице	51
4 Измена основице услед разлике између износа основице, утврђеног проценом, и износа основице	52
5 Измена основице услед разлике између тржишне вредности добара и услуга који се добијају на име накнаде за промет добара и услуга на дан тог промета и тржишне вредности тих добара и услуга на дан њихове испоруке	53
6 Измена основице по основу смањења или непостојања пореза по одбитку због накнадног стицања права на примену уговора о избегавању двоструког опорезивања важећег на дан настанка пореске обавезе за ПДВ, који је урачунат у основицу	54
7 До измене основице не долази услед промене девизног курса на дан плаћања	55
8 Промена намене аванса или повраћај аванса као основ за измену основице/накнаде	55
8.1 Повраћај аванса	55
8.2 Промена намене аванса	56
8.3 Када приликом наплате аванса нису били испуњени услови за примену пореског ослобођења, али су ти услови испуњени у моменту промета	56
Смањење накнаде/основице из угла прописа о ПДВ-у: услови за умањење обавезе за ПДВ, издавање документа о смањењу и исказивање податка у обрасцу ПОПДВ	57
1 У ком пореском периоду долази до смањења основице?	57
2 Смањење основице када је порески дужник продавац	58
2.1 Промет извршен купцу – обвезнику ПДВ-а који има право на одбитак претходног пореза	58
2.2 Промет извршен купцу који није обвезник ПДВ-а или јесте обвезник ПДВ-а, али нема право на одбитак претходног пореза	60
3 Смањење накнаде када је порески дужник купац	61
4 Документ о смањењу и његова садржина из угла Закона о ПДВ-у и Закона о електронском фактурисању	61
4.1 Издавање документа о смањењу кроз СЕФ	63
5 Исказивање података о смањењу основице и обрачунатог ПДВ-а, односно о исправци одбитка претходног пореза по том основу у обрасцу ПОПДВ	65
Правила и услови за евидентирање смањења ПДВ-а у евиденцији ПДВ-а у СЕФ-у	68
1 Смањење обрачунатог ПДВ-а по основу смањења основице за промет за који је порески дужник продавац	68
1.1 Документ о смањењу издат лицу које је обвезник ПДВ-а	68
1.2 Документ о смањењу издат лицу које није обвезник ПДВ-а	69
1.3 Документ о смањењу издат у условима фискализације – фискални рачун рефундације	70

САДРЖАЈ

1.4 Шта ако обвезник ПДВ-а пропусти да изда електронску фактуру типа документ о смањењу до истека рока за подношење ПДВ пријаве за порески период у којем је дошло до смањења основице?	72
2 Смањење обрачунатог ПДВ-а по основу набавки за које је порески дужник купац	72
3 Смањење основице када је евидентирање обрачуна ПДВ-а извршено на основу процене основице у складу са Законом о ПДВ-у	73
4 Смањење ПДВ-а услед накнадног испуњавања услова за примену пореског ослобођења	74
4.1 Промет добара која се извозе	75
4.2 Промет добара на територију АПКИМ	75
4.3 Промет добара страном путнику	77
Примери смањења основице: примена прописа о ПДВ-у, електронском фактурисању и књижење	78
Пример 1: Одобравање попушта по основу оствареног промета у периоду за који је порески дужник продавац, а продавац и купац су обвезници ПДВ-а	78
Пример 2: Одобравање попушта по основу оствареног промета у периоду за који је порески дужник продавац, а купац није обвезник ПДВ-а ни добровољни корисник СЕФ-а	82
Пример 3: Смањење основице за промет из области грађевинарства за који је порески дужник наручилац посла	83
Пример 4: Смањење основице за промет који је извршило страно лице	83
Пример 5: Повраћај добара услед несаобразности	83
Пример 6: Рекламација на извршену услугу	84
Пример 7: Накнадно испуњавање услова за остваривање пореског ослобођења по основу извоза добара	85
Пример 8: Накнадно испуњавање услова за остваривање пореског ослобођења по основу испоруке добара на територију АПКИМ	85
Пример 9: Повраћај примљеног аванса	86
Пример 10: Приликом наплате аванса нису били испуњени услови за примену пореског ослобођења, али су ти услови испуњени у моменту промета	87
Повећање основице и обрачунатог ПДВ-а из угла прописа о ПДВ-у и електронском фактурисању – разлози за повећање, исказивање у обрасцу ПОПДВ, издавање електронске фактуре и евидентирање у евиденцијама ПДВ-а у СЕФ-у –	89
1 Повећање накнаде/основице из угла Закона о ПДВ-у	89
1.1 Повећање основице по основу промета за који је порески дужник продавац	93
1.2 Повећање основице по основу промета за који је порески дужник купац	95
2 Повећање накнаде/основице из угла Закона о електронском фактурисању	96
2.1 Повећање основице по основу промета за који је порески дужник продавац	98
2.2 Повећање основице по основу промета за који је порески дужник купац	100
Капитални добици од продаје дигиталне имовине из угла Закона о порезу на добит правних лица	102
1 Утврђивање капиталног добитка/губитка	103
1.1 Продајна цена дигиталне имовине за потребе утврђивања капиталног добитка/губитка	103
1.2 Набавна цена дигиталне имовине за потребе утврђивања капиталног добитка/губитка	104
2 Подстицај за улагање новца од продаје дигиталне имовине у капитал домаћих привредних друштава	104
3 Исказивање капиталних добитака у пореском билансу	105
4 Пребијање капиталних добитака и губитака	106
5 По основу капиталних добитака од продаје дигиталне имовине не сачињава се извештај о трансферним ценама	107

Опорезивање капиталног добитка који физичко лице оствари продајом дигиталне имовине и опорезивање дигиталне имовине коју физичко лице стекне рударењем	107
1 Опорезивање капиталног добитка који физичко лице оствари преносом уз накнаду дигиталне имовине	108
1.1 Обвезник пореза на капитални добитак	108
1.2 Продајна цена за сврху утврђивања капиталног добитка	108
1.3 Набавна цена за сврху утврђивања капиталног добитка	109
2 Опорезивање дигиталне имовине стечене рударењем.....	111
3 Изузимање капиталног добитка од опорезивања	113
4 Пореско ослобођење.....	114
5 Пребијање капиталних добитака и губитака	115
6 Подношење пореске пријаве и утврђивање пореза.....	115
Дигитална имовина као предмет опорезивања порезом на наслеђе и поклон.....	116
1 Обвезник пореза на поклон.....	116
2 Основица пореза на наслеђе и поклон.....	117
3 Настанак обавезе по основу пореза на наслеђе и поклон	117
4 Стопе пореза на наслеђе и поклон	117
5 Изузимање од опорезивања и пореско ослобођење	118
6 Пореска пријава и утврђивање пореза.....	118
Размена услуге прикључења на дистрибутивни систем за промет прикључка који у својој режији изгради потрошач – обвезник ПДВ-а	119
1 ПДВ третман изградње прикључка и услуге прикључења на дистрибутивни систем	120
1.1 Однос потрошача и лица које је ангажовао да изгради прикључак.....	120
1.2 Одређивање пореске основице приликом размене добара – прикључка за услугу прикључења.....	121
1.3 Одређивање времена промета услуге прикључења и промета прикључка.....	123
1.4 Порески дужник за промет прикључка и порески дужник за промет услуге прикључења	123
2 Рачуноводствено обухватање изградње прикључка и услуге прикључења на дистрибутивни систем	124

ЗАРАДЕ

Новине у Закону о запошљавању странаца.....	127
1 Одредбе Измена Закона које су ступиле на снагу 4. августа 2023. године	127
1.1 Нове дефиниције.....	127
1.2 Нови услови запошљавања странаца	127
1.3 Процена за упућена лица	127
1.4 Процена за кретање у оквиру привредног друштва	128
1.5 Новчана казна	128
2 Одредбе Измена Закона које ступају на снагу 1. фебруара 2024. године	128
2.1 Нове дефиниције у Закону	128
2.2 Право на рад без обавезе прибављања јединствене дозволе	129
2.3 Запошљавање странаца	130
2.4 Процена за запошљавање странаца.....	130
2.5 Остале новине које ступају на снагу 1. фебруара 2024. године	131
3 Прелазне одредбе Измена Закона	131
Новине у Закону о странцима	132
1 Одредбе Измена Закона које су ступиле на снагу 4. августа 2023. године	132

САДРЖАЈ

1.1 Новине у вези са визама странаца	132
1.2 Привремени боравак странца.....	132
1.3 Стално настајење странца	133
1.4 Остале новине које су ступиле на снагу 4. августа 2023. године	134
2 Одредбе Измена Закона које ступају на снагу 1. фебруара 2024. године	135
2.1 Уводи се дозвола за привремени боравак и рад странца – јединствена дозвола	135
2.2 Привремени боравак странца.....	136
2.3 Остале новине које ће ступити на снагу 1. јануара 2024. године	137
3 Прелазне и завршне одредбе Измена Закона	137

Минимална зарада за 2024. годину – минимална цена рада, обрачун осталих примања уз минималну зараду и минимална зарада као гранична исплата	138
--	------------

1 Утврђивање минималне зараде у 2024. години	139
2 Обавеза обрачуна осталих примања уз минималну зараду	140
3 Контрола висине основних зарада код послодаваца у 2024. години	141
4 Минимална зарада као „гранична” исплата	142
5 Нова минимална цена рада примењује се на исплате од 1. јануара 2024. године	143

Информација о подношењу пореске пријаве за исказивање прихода и обрачун пореских обавеза радника на интернету – фриленсера за трећи квартал јул–септембар 2023. године – предаја до 30. октобра 2023. године.....	144
--	------------

1 Модели обрачуна прихода и пореских обавеза фриленсера за јул–септембар 2023. године.....	144
2 Подношење пореске пријаве на обрасцу ПП ОПО-К за трећи квартал 2023. године	146
3 Напомене за попуњавање обрасца ПП ОПО-К.....	148

Повећани су коефицијенти и основице за плате у одређеним јавним службама	149
---	------------

1 Увећани су коефицијенти за плате за одређена радна места у васпитно-образовним установама	149
2 Повећане су основице за обрачун плата у појединим јавним службама	151

СТАТИСТИКА

Календар пореских и других обавеза за октобар 2023. године.....	153
--	------------

Актуелни статистички подаци на дан 25. 9. 2023. године.....	158
--	------------

1 Просечна месечна зарада по запосленом	158
2 Доприноси за социјално осигурање	158
2.1 Стопе доприноса	158
2.2 Најнижа месечна основица за обрачун доприноса	158
2.3 Највиша основица за обрачун доприноса	158
3 Минимална зарада.....	158
4 Износ учешћа у финансирању зарада особа са инвалидитетом	158
5 Индекс потрошачких цена.....	159
6 Законске камате.....	159
6.1 Годишња камата за неблагоприятно плаћене јавне приходе.....	159
6.2 Годишња законска затезна камата.....	159
7 Накнаде трошкова и друга примања запослених.....	160

Ревалоризација отплатних рата по основу уговора о откупу стана под 30. 6. 2023. године	163
---	------------

Редакција

Измене и допуне Закона о акцизама

У „Службеном гласнику РС” бр. 75/2023 од 6. 9. 2023. године објављен је Закон о изменама и допунама Закона о акцизама (даље: Закон о изменама), којим се допуњавају и мењају одредбе четрнаест чланова Закона о акцизама („Сл. гласник РС” бр. 22/2001... и 153/2020 – даље: Закон), а додато је и дванаест нових чланова.

Закон о изменама примењује се од 1. 10. 2023. године, с тим што је одложена примена одређених измена и допуна у Закону, које ће бити наглашене у наставку текста.

Најважније новине које доноси Закон о изменама су:

- повећање специфичних износа акцизе на деривате нафте, дуванске прерађевине, алкохолна пића, кафу и течности за пуњење електронских цигарета за 8% у односу на важеће износе акциза, с тим што се акциза на биогориво и биотечности не увећава;
- проширење предмета опорезивања акцизом и на природни гас за крајњу потрошњу, при чему обавеза по основу акцизе на природни гас настаје почев од 1. јануара 2025. године;
- увођење контролних акцизних маркица са QR кодом за цигарете и несагоревајући дуван, при чему обавеза обележавања контролним акцизним маркицама са QR кодом почиње од 1. јануара 2025. године;
- увођење система е-акциза, чија обавеза коришћења почиње од 1. октобра 2024. године;
- увођење права на рефакцију акцизе купцу – крајњем кориснику деривата нафте, биогорива и биотечности који исте користи у пољопривредне сврхе, с тим што се истовремено круг купаца – крајњих корисника који деривате нафте, биогорива и биотечности користе за пољопривредне сврхе проширује и на пољопривредна газдинства и физичка лица носиоце пољопривредних газдинстава, при чему ти купци право на рефакцију акцизе остварују за моторно гориво (гасна уља и биогорива) набављено почев од 1. јануара 2024. године;
- увођење регистра увозника алкохолних пића и кафе.

1 Нове дефиниције

У члан 1а Закона додате су следеће дефиниције појмова који представљају неке од измена које су извршене у Закону, а садрже их новододати чланови, који су појашњени у наставку Закона:

„9) ’скенирање QR кода на контролној акцизној маркици’ је скуп мера и поступака читавања QR кода на контролној акцизној маркици који се спроводе од стране обвезника акциза, односно других учесника у промету у складу са одредбама овог закона;

10) ’QR код’ је дводимензионални бар-код (енг. QR – *Quick Response*) за верификацију који се налази на контролној акцизној маркици и садржи јединствени идентификатор путем ког се генеришу подаци о акцизном производу у различитим тачкама његовог кретања;

11) ’учесник у промету’ је сваки обвезник пореза на приходе од самосталне делатности у смислу закона којим се уређује порез на доходак грађана и сваки обвезник пореза на добит правних лица у смислу закона којим се уређује порез на добит правних лица, који за потребе даљег промета прима и држи производе који се обележавају контролном акцизном маркицом са QR кодом на територији Републике Србије, осим крајњег корисника, односно потрошача;

12) ’корисници система е-акциза’ су државни органи и организације, правна лица, обвезници пореза на добит правних лица, односно обвезници пореза на приход од самосталне делатности који у оквиру својих права, дужности, обавеза или овлашћења у вези са акцизним производима:

(1) учествују у поступку одобравања, штампања и издавања контролних акцизних маркица, вођења евиденције о одобреним и издатим маркицама, обележавања акцизних производа и скенирања QR кодова на контролним акцизним маркицама;

(2) учествују у поступку за добијање, обнављање и одузимање акцизне дозволе;

(3) воде регистре произвођача и увозника алкохолних пића и кафе, као и друге регистре у вези са акцизним производима;

За горенаведене прекршаје казниће се и одговорно лице у правном лицу новчаном казном од 5.000 до 150.000 динара, али и предузетник новчаном казном од 10.000 до 500.000 динара.

14 Наредно усклађивање динарских износа акцизе

У складу са чланом 20. став 1. Закона о изменама прво наредно усклађивање динарских износа акцизе на:

- деривате нафте, биогорива и биотечности,

- алкохолна пића,
 - кафу,
 - течности за пуњење електронских цигарета,
 - никотинске врећице,
 - цигарете из увоза и цигарете произведене у земљи,
 - цигаре и цигарилосе,
 - природни гас,
- биће извршено у 2024. години са индексом потрошачких цена у 2023. години.

Овлашћује се Влада да објави усклађене износе акциза из става 1. датог члана.

КАЛКУЛАТОР КАМАТА

у оквиру електронског издања ИНГ-ПРО ПРОПИСИ.НЕТ

Осим обрачуна затезне камате у динарима или у некој од страних валута (евро, долар, швајцарски франак), уз помоћ нашег калкулатора претплатници могу да врше и обрачун камате за неблагоприятно плаћене јавне приходе и за неблагоприятно плаћени царински дуг и казну у царинском поступку, затим обрачун камате по есконтној/референтној стопи Народне банке Србије и по референтној стопи Европске централне банке (ЕЦБ), као и обрачун камате по пресудама/одлукама Европског суда за људска права. Поред наведених, ту је и обрачун уз помоћ индекса потрошачких цена, а поред свих ових дефинисаних каматних стопа које ми ажурирамо, постоји и опција **Моје каматне стоје**, помоћу које сваки корисник може да дефинише каматне стопе како би прилагодио обрачун камата сопственим потребама.

Обрачуне камата претплатници могу да сачувају у оквиру базе, а могу и да врше промене на рачуну, односно да евидентирају нова задужења и отплате, уз могућност да бирају да ли ће се делимична отплата дуга прво одузимати од камате или од главнице.

Калкулатор врши обрачуне камата пропорционалном или конформном методом. Поред ових, постоји и јединствена мешовита метода (за затезну камату до 2. 3. 2001. примењује се конформна метода, а од 3. 3. 2001. пропорционална), која омогућава јединствен обрачун камате за период пре и после тог периода. Сходно томе, по истом принципу функционише и обрачун камате на неблагоприятно плаћене јавне приходе, на неблагоприятно плаћен царински дуг и неблагоприятно плаћену казну у царинском поступку (до 31. 12. 2012. конформна, од 1. 1. 2013. пропорционална метода).

Збирни обрачун камата омогућава обрачун дуга по више различитих фактура (рачуна), по принципу: један поверилац, један дужник, више новчаних потраживања и износ укупног дуга по свим тим различитим основама.

За ирејилашу и грује информације ишиите нам на: office@ingpro.rs или нас изовиите на: 011/2836-820, 2836-821, 2836-822.

Рачуноводствено обухватање дигиталне имовине: криптовалута и дигиталних токена

У складу са чланом 2. тачка 1) Закона о дигиталној имовини („Сл. гласник РС” бр. 153/2020 – даље: ЗДИ) дигитална имовина, односно виртуелна имовина означава дигитални запис вредности који може дигитално да се купује, продаје, размењује или преноси и који може да се користи као средство размене или у сврху улагања, при чему дигитална имовина не укључује дигиталне записе валута које су законско средство плаћања и другу финансијску имовину која је уређена другим законима, осим када је другачије уређено тим законом.

Иако сва дигитална имовина начелно служи као средство:

- ▶ размене и/или
- ▶ улагања,

према њеној намени треба је поделити у следеће две групе, с тим што од те поделе зависи и рачуноводствено обухватање исте:

- ▶ виртуелне валуте и
- ▶ дигитални токени.

У складу са чланом 2. тачке 2) и 3) ЗДИ:

■ **виртуелна валута** је врста дигиталне имовине коју није издала и за чију вредност не гарантује централна банка нити други орган јавне власти, која није нужно везана за законско средство плаћања и нема правни статус новца или валуте, али је физичка или правна лица **прихватају као средство размене** и може да се купује, продаје, размењује, преноси и чува електронски;

■ **дигитални токен** је врста дигиталне имовине и означава било које нематеријално имовинско право које у дигиталној форми представља **једно или више других имовинских права**, што може да укључује и право корисника дигиталног токена да му буду пружене одређене услуге.

Криптовалута је дигитална или виртуелна валута која је заштићена криптографијом, услед чега је немогуће дуплирати или кривотворити. То је виртуелни новац који има облик токена или „кованица” (енгл. *coin*). И док су се неке криптовалуте „пустиле” у физички свет путем кредитних картица или других пројеката, велика већина остаје потпуно нематеријална – егзистира само у виртуелном свету. Једна од главних особина криптовалута јесте

да их не издаје неко централно тело и нису заштићене системом осигурања депозита. Стога је улагање у криптовалуте високоризичан посао. Међутим, висок ризик може да доведе до великих зарада, па због тога расте интерес за криптовалуте.

Криптовалуте настају коришћењем криптографских техника – рударењем, односно путем иницијалне понуде дигиталне имовине (енгл. *Initial coin offering*) кроз хард-форк (енг. *hard fork*) и сл. На тржишту данас постоји више различитих криптовалута, а најпознатији је биткоин. Оне се користе за плаћања добара и услуга, тако да, иако не испуњавају услове да би се сматрале новцем и средством плаћања у законским оквирима, и даље егзистирају на тржишту.

У оквиру генеричког заглавља криптовалуте разликују се криптокованица и криптотокен. Криптотокен се користи за представљање неке врсте неновчане имовине, попут власничког удела, и посебних права унутар блокчејна (енг. *blockchain*), као што је право гласа или рани приступ производу који је развило друштво које издаје токен. С друге стране, криптокованица представља „само валуту” и увек има одређени новчани еквивалент на основу потражње и притиска тржишта.

У блокчејну постоје четири главне врсте токена:

1. Токени за плаћање (енг. *Payment tokens/coins*), који представљају криптокованице које служе као средство размене односно плаћања, па стога имају исте особине као и прави новац – служе као обрачунска јединица, спремиште вредности и медиј преноса.

2. Услужни токени (енг. *Utility tokens*), који се често користе у иницијалним понудама. Инвеститори добијају повлашћени приступ производима или услугама у замену за помоћ у финансирању пројеката који су засновани на блокчејну. Они власницима дају приступ посебним услугама или повлашћеном третману, као што је попуст при покретању линије производа или садржаја. Услужни токени не сматрају се улагањем, али вредност може да им порасте ако оно што токен представља одједном постане врло популарно и тражено. Ако више људи жели да користи производ или услугу, потражња за

б) токене који представљају право на прибављање одређеног добра или услуге без даље накнаде или уз значајан попуст, па у том случају вредност токена произлази из вредности наведеног права, што је у највећој мери засновано на потражњи за конкретним добром или услугом;

в) токене који представљају право на учешће у неком правном лицу у смислу права на примање готовине или неког другог финансијског средства од тог правног лица (било као обавеза тог правног лица било на добровољној бази), или у смислу учешћа у резидуалној вредности тог правног лица, што може да укључи и право на учествовање у доношењу руководећих одлука у том правном лицу.

Очигледно је да је за исправно рачуноводствено евидентирање неопходно анализирати сваки конкретан случај засебно, али, начелно, дигитални токени могу да испуне услове да буду евидентирани као нематеријална имовина у складу са МРС 38 или као залиха у складу са МРС 2, али и као финансијско средство (власничко или дужничко, осим готовине) у складу са МРС 32 – *Финансијски инструменти: презентација* и МСФИ 9 – *Финансијски инструменти*, као авансно плаћање у складу са општим правилима МСФИ и као конкретно средство, које начелно може да буде у делокругу МРС 16 – *Некрећнине, постројења и опрема*, МРС 40 – *Инвестиционе некрећнине* или МРС 41 – *Пољопривреда*.

По испуњењу услова за евидентирање у складу са неким од наведених стандарда, дигитални токен се признаје, почетно и накнадно одмерава и

књиговодствено евидентира као и друга средства у делокругу тих стандарда. Уколико се дигитални токен евидентира као нематеријална имовина или као залиха, у највећем броју случајева сходно се примењују сва претходно дата објашњења за виртуелне валуте.

Пример: Стицање токена који даје право на набавку уређаја

Руководство фирме А одлучило је да инвестира у нови дигитални токен, по основу ког ће имати право да за годину дана стекне нови уређај чији се развој финансира емисијом тих токена. За набавку токена плаћено је 500.000 динара. Поменути уређај који ће стећи за годину дана фирма ће користити као основно средство (машину).

Будући да конкретни токен даје право на прибављање уређаја, односно добара, реч је о датом авансу, односно конкретни дигитални токен евидентира се у оквиру рачуна 029 – *Аванси за некрећнине, постројења и опрему*. Уколико би фирма поменути уређај стицала ради продаје, радило би се о авансу за набавку робе, па би набавку токена евидентирала на рачуну 152 односно 153. Саветујемо да се у оваквом случају користи засебан аналитички конто.

Ред. бр.	Конто	Опис	Дуг.	Потр.
1.	029х	Аванси за опрему – куповина дигиталног токена	500.000	
	241	Текући рачун		500.000
- за куповину токена				

ПС

Кратке теме из области девизног пословања кроз питања претплатника

Извештавање у случају докапитализације друштва

Питање: У априлу 2022. године уписана је додатна уплата капитала од стране нерезидентног оснивача друштва. Који извештај је потребно да поднесемо НБС?

Одговор: У складу са чл. 2. т. 17) Закона о девизном пословању директне инвестиције су улагања резидента у иностранству и нерезидента у Републици у правно лице са циљем да се укључи у управљање пословима тог правног лица. Под улагањем у смислу става 1. дате тачке сматра се оснивање правног лица, огранка или представништва, куповина удела или акција у капиталу правног лица, докапитализација правног лица, као и сваки други облик улагања којим улагач стиче најмање 10% учешћа у основном капиталу, односно најмање 10% гласачких права, и то у року не дужем од годину дана од дана првог улагања у то правно лице у случају сукцесивних улагања (ради достизања прага од 10%).

Извештавање Народне банке Србије при пословању са иностранством врши се сходно одредбама Одлуке о обавези извештавања у пословању са иностранством и Упутства за спровођење Одлуке о обавези извештавања у пословању са иностранством, којима је прописано да су резиденти – обвезници извештавања дужни да Народној банци Србије достављају извештаје о, између осталог, страним директним инвестицијама нерезидентата у земљи. Извештава се достављањем прописаног обрасца ради чијег је попуњавања и достављања Народна банка Србије донела корисничко Упутство за попуњавање и достављање обрасца ДИ-1 Народној банци Србије, чији је саставни део Шифарник врсте власничког улагања, који се користи приликом попуњавања табеле 3 – *Власничка улагања из иностранства – новчане и неновчане трансакције*, а којим је шифра 20 прописана за повећање власничке главнице (основног капитала).

Резиденти у чијем капиталу нерезиденти имају удео у власништву обавезни су да Народну банку Србије извештавају у свему према прописима

којима се уређује извештавање при пословању са иностранством. Поменуто подразумева континуирану обавезу достављања обрасца ДИ-1, који представља тромесечни извештај о страним директним инвестицијама нерезидентата у земљи, а доставља се најкасније десет дана по истеку извештајног периода за свако тромесечје. Обрасци се у електронском облику достављају Народној банци Србије на прописану имејл-адресу. Ако је повећање капитала регистровано у 2022. години, од тог тромесечја постоји обавеза извештавања.

Обавеза извештавања НБС од стране резидентног физичког лица – оснивача страног привредног друштва

Питање: Физичко лице, резидент Републике Србије, оснивач је друштва у Швајцарској. Тренутно је његово учешће 100%, али ће се то временом мењати. Које су његове обавезе у Републици Србији погледу извештавања о улагањима у иностранству – да ли је у питању само обавеза предаје обрасца ДИ-2 или постоје још неке обавезе? Утврђено је да поменуто лице до сада ништа није предало од извештаја у Републици јер није знало да постоји та обавеза. Које су законске одредбе и евентуалне казне за непредате извештаје Народној банци Србије? Колика је застара за непредате извештаје по Закону о девизном пословању? У случају да се промени резидентност, односно да се лице одсели у иностранство, да ли у том случају остају казнене одредбе и у ком периоду? Да ли се казна рачуна по сваком појединачном непредатом извештају или то може да буде једна казна кумулативно за све непредате извештаје?

Одговор: У складу са чл. 37. Закона о девизном пословању Народна банка Србије прописује резидентима обавезу извештавања о плаћању, наплаћивању и преносу по пословима платног промета из чл. 32. и 34. тог закона. На основу података из извештаја из става 1. наведеног члана Народна банка Србије израђује пројекцију платног биланса Републике, као аналитичку подлогу за утврђивање циљева и задатака монетарне политике, и прати остваривање те пројекције.

Питање: Фирма из Данске је оснивач фирме у Србији. Српска фирма пружа услуге и фактурише само својој матичној фирми у Данској те своје услуге. Сада би фирма у Србији хтела да пребаци позајмицу својој матичној фирми у Данској у динарима (данска фирма има отворен динарски рачун у Данској), при чему ће матична фирма позајмицу вратити фирми у Србији у еврима. Да ли у уговору може тако да се формулише да се даје позајмица у динарима чија је противвредност у моменту давања X евра и да Данска фирма врати позајмицу у еврима? Да ли на ту дату позајмицу обрачунавам камату ван дохвата руке на крају године? Да ли због те дате позајмице треба да се обрачунава сразмерни одбитак јер се сматра да је позајмица дата у пословне сврхе ако се даје матичној фирми којој је новац потребан да би даље пословала, јер српска зависи од данске фирме пошто само њој фактурише?

Одговор: 1. Сходно чл. 18. ст. 7. Закона о девизном пословању, резидент – правно лице **финансијске зајмове** може да одобри нерезидентима у своје име и за свој рачун у складу са чланом 23. тог закона.

У складу са чл. 2. т. 21) Закона о девизном пословању, кредитни послови са иностранством су **финансијски кредити и зајмови у девизама** које кредитор, односно зајмодавац одобрава дужнику тако што средства ставља на располагање уплатом на рачун дужника. **Дакле, финансијски зајам нерезиденту можете да одобрите само у девизама.**

Осим тога, према чл. 23. Закона о девизном пословању, резидент – правно лице може да одобрава финансијске зајмове нерезиденту – дужнику, као и да даје јемства и друга средства обезбеђења по кредитним пословима са иностранством и по кредитним пословима између нерезидената. Народна банка Србије може да пропише услове и начин обављања послова из тог члана, што је и учинила доношењем Одлуке о условима под којима и начину на који резиденти могу одобравати финансијске зајмове нерезидентима и давати јемства и друга средства обезбеђења по кредитним пословима са иностранством и кредитним пословима између нерезидената (даље: Одлука).

Према т. 2) Одлуке резидент – правно лице може да одобри финансијски зајам нерезиденту – дужнику са седиштем у држави чланици Европске уније. При одобравању финансијског зајма из тачке 2) Одлуке резидент – правно лице дужан је да уговори и од нерезидента прибави инструменте обезбеђења наплате потраживања.

О кредитним пословима са иностранством постоји обавеза извештавања НБС у складу са Одлуком о извештавању о кредитним пословима са иностранством.

2. Како се ради о повезаним лицима (разумели смо да фирма из Данске има најмање 25% удела у српској фирми), потребно је да утврђујете камату ван дохвата руке.

3. Сходно чл. 30. ст. 5. и 7. ЗПДВ, у промет добара и услуга за утврђивање процента сразмерног пореског одбитка из става 4. датог члана не урачунавају се:

1) промет опреме и објеката за вршење делатности;

2) улагање у објекте за вршење делатности за које се наплаћује накнада;

3) повремени промети непокретности које изврши обвезник којем промет непокретности није уобичајена делатност коју обавља;

4) повремени промети услуга из члана 25. став 1. и став 2. тачка 5) тог закона.

Повременим прометима услуга из става 5. тачка 4) наведеног члана сматрају се **највише два промета услуга из члана 25. став 2. тачка 5) тог закона у једној календарској години.**

Један од промета из чл. 25. ст. 1. ЗПДВ јесу и новчане позајмице. Дакле, ако сте у календарској години одобрили само ту једну позајмицу, не треба да утврђујете сразмерни порески одбитак.

Немогућност плаћања у готовини по основу увоза добара купљених од страног физичког лица

Питање: Фирма (правно лице) хоће да купи грађевинске машине од физичког лица из Словеније, с тим што увоз ради исто правно лице које купује. Сачињен је уговор са тим физичким лицем. Може ли да се плати готовински и на који начин може то да се спроведе? Које доказе о плаћању треба доставити?

Одговор: У складу са чл. 34. ст. 9. Закона о девизном пословању, Народна банка Србије прописује у којим случајевима и под којим условима плаћање, наплаћивање, уплате и исплате могу да се изврше и у ефективном страном новцу. У те сврхе НБС донела је Одлуку о случајевима и условима плаћања, наплаћивања, уплата и исплата у ефективном страном новцу. Како Одлуком није прописана могућност плаћања у готовини нерезиденту по основу увоза добара, исто није могуће спровести.

Разлози (основе) за смањење накнаде/ основице и обавезе за ПДВ

Иако се у скорије време правила о смањењу основице (и ПДВ-а) и исправци одбитка претходног пореза нису мењала, поједина питања у вези са поменутом темом актуелизована су због примене прописа о електронском фактурисању, пре свега због примене обавезе евидентирања смањења ПДВ-а у ПДВ евиденцијама у Систему електронских фактура (даље: СЕФ). С обзиром на то да и нова обавеза евидентирања корекције обавезе за ПДВ у СЕФ-у, коју налаже Закон о електронском фактурисању („Сл. гласник РС” бр. 44/2021, 129/2021 и 138/2022), односно Правилник о електронском фактурисању („Сл. гласник РС” бр. 47/2023), почива на примени базних правила и услова који су прописани Законом о порезу на додату вредност („Сл. гласник РС” бр. 84/2004... и 138/2022 – даље: Закон о ПДВ-у) и Правилником о порезу на додату вредност („Сл. гласник РС” бр. 37/2021, 64/2021, 127/2021, 49/2022, 59/2022, 7/2023, 15/2023 и 60/2023 – даље: Правилник о ПДВ-у), у овом броју часописа наведена тема обрађена је кроз неколико чланака:

1. У овом чланку анализирани су разлози због којих долази до смањења основице, што даље упућује на ситуације када постоји основ за издавање документа о смањењу (тзв. књижно одобрења). С обзиром на то да из свакодневног контакта са претплатницима (кроз питања која упућују Редакцији овог часописа) можемо да приметимо неисправно поступање и издавање документа о смањењу и у ситуацијама када се не ради о накнадном смањењу основице, у овом чланку настојали смо да укажемо на ситуације када се НЕ сматра да је дошло до смањења основице, па самим тим и на непостојање основа за издавање документа о смањењу.

2. У чланку „Смањење накнаде/основице из угла прописа о ПДВ-у: услови за умањење обавезе за ПДВ, издавање документа о смањењу и исказивање податка у обрасцу ПОПДВ” размотрене су околности на основу којих се утврђује када је дошло до смањења основице, услед чега настаје обавеза за купца – обвезника ПДВ-а да исправи одбитак претходног пореза, као и обавеза добављача да изда до-

кумент о смањењу. Будући да продавац – обвезник ПДВ-а има право да умањи обавезу за ПДВ тек по испуњењу одређених услова, предмет анализе у том чланку су управо поменути услови, који зависе од тога да ли је купац обвезник ПДВ-а који има право на одбитак претходног пореза или је реч о лицу које нема право на одбитак претходног пореза. Такође, сагледавају се права и обавезе које услед накнадног смањења основице има купац, који је порески дужник за промет који му је извршио добављач. Осим тога, у чланку су приказана и правила издавања документа о смањењу и његова обавезна садржина, која је прописана Правилником о ПДВ-у, као и минимална садржина електронске фактуре типа документ о смањењу (књижно одобрење), која је прописана Правилником о електронском фактурисању. С обзиром на то да је од измена у Правилнику о ПДВ-у, које су у примени од 1. фебруара 2023. године, проширен основ за издавање наведеног документа и на случајеве када долази до повраћаја аванса или промене намене аванса, размотрена су и правила поступања обвезника у таквим ситуацијама. Посебно поглавље датог чланка посвећено је исказивању података у обрасцу ПОПДВ, како из угла продавца који смањује основицу/накнаду и обавезу за ПДВ (када је он порески дужник за промет) тако и из угла исправке одбитка претходног пореза коју обавља купац.

3. У чланку „Правила и услови за евидентирање смањења ПДВ-а у евиденцији ПДВ-а у СЕФ-у” анализирана су правила и услови за евидентирање смањења ПДВ-а у евиденцији ПДВ-а у СЕФ-у.

4. У чланку „Примери смањења основице: примена прописа о ПДВ-у, електронском фактурисању и књижење” приказани су примери из праксе на основу којих ће се сублимирати поступање обвезника (купца и продавца) из угла прописа о ПДВ-у, прописа о електронском фактурисању и рачуноводственог обухватања трансакције смањења накнаде/основице. При томе, детаљна појашњења у вези са рачуноводственим обухватање повраћаја добара дата су у чланку „Повраћај добара – ПДВ и рачуноводствени аспект” у броју 12/2020, на стр. 222, док је обухватање накнадно одобрених

ПДВ, промет за који је прописано пореско ослобођење са правом на одбитак претходног пореза или за промет који се сматра извршеним у иностранству ако би за тај промет постојало право на одбитак претходног пореза да је извршен у Републици Србији. Међутим, ако је промета добара или услуга за који је обвезник унапред плаћао или накнаду или део накнаде (аванс) дође до једностраног раскида уговора о промету добара или услуга од стране тог обвезника ПДВ, обвезник ПДВ који је плаћао аванс и користио право на одбитак претходног пореза исказано у рачуну обвезника ПДВ – примаоца аванса, има обавезу да, у пореском периоду у којем је обавестио обвезника ПДВ – примаоца аванса да раскида уговор, изврши исправку одбитка претходног пореза у складу са Законом. С тим у вези, а према нашем мишљењу, у моменту када обвезник ПДВ који је плаћао аванс обавестио обвезника ПДВ – примаоца аванса да раскида уговор о промету добара или услуга на основу које је плаћен аванс, престаје основ за остваривање права на одбитак претходног пореза, с обзиром на то да је, услед раскида уговора, извесно да неће доћи до промета добара или услуга за који је плаћен аванс. Поред тога, сходно одредбама члана 21. став 3. Закона, обвезник ПДВ – примаоца аванса може да изврши измену – смањење основице за обрачунавање ПДВ по основу најпаче аванса и исправку – смањење ПДВ обрачунајно по том основу, под условом да је обвезник ПДВ који је плаћао аванс извршио исправку одбитка претходног пореза и о томе писмено обавестио обвезника ПДВ – примаоца аванса. У случају када је обвезник ПДВ – примаоца аванса престао да постоји по основу стипендијске промене пријављивања, измену – смањење основице за обрачунавање ПДВ у описаном случају може да изврши привредно друштво стипендијалац.

Најомиљено, измена основице врши се у пореском периоду у којем је настала измена, односно у неком наредном периоду, при чему указујемо на то да се у овом случају не примењују одредбе Закона о пореском поступку и пореској администрацији („Службени гласник РС” бр. 80/02, 84/02 – исправка, 23/03 – исправка, 70/03, 55/04, 61/05, 85/05 – др. закон, 62/06 – др. закон, 61/07, 20/09, 72/09 – др. закон, 53/10, 101/11, 2/12 – исправка, 93/12, 47/13, 108/13, 68/14, 105/14, 91/15 – ауθενично тумачење, 112/15, 15/16, 108/16, 30/18, 95/18, 86/19, 144/20, 96/21 и 138/22) којима се уређује заштитност.

8.2 Промена намене аванса

У случају када уговорне стране одлуче да изврше промену намене аванса у смислу да расположива авансна средства, која нису искоришћена за набавку конкретног добра или услуге за које је првобитно био уплаћен аванс, **искористе за испоруку друге робе**, наручилац има обавезу да исправи одбитак претходног пореза који је по том основу остварио. С обзиром на то да давалац аванса располаже авансним рачуном у ком је наведен основ за авансно плаћање – (будућа) испорука конкретног добра или услуге, а да до тог конкретног промета неће доћи, наступила је околност због које може да се сматра да су престали да буду испуњени услови за остваривање права на одбитак, прописани чланом 28. Закона о ПДВ-у. Наручилац је и у том случају дужан да, у складу са поменутом изменом, исправи одбитак претходног пореза који је по том основу остварио. Исправка се спроводи у периоду у ком је донета одлука о промени намене аванса, односно у ком су се стране споразумеле да ће авансна средства бити искоришћена за набавку друге робе.

Испоручилац – порески дужник издаје документ о смањењу и има право да изврши смањење обрачунаог ПДВ-а у складу са чланом 21. Закона о ПДВ-у – уколико поседује обавештење примаоца добара или услуга да је извршио исправку одбитка претходног пореза. Будући да примаоца авансних средстава иста задржава (не враћа их), у обавези је да изда нови авансни рачун.

8.3 Када приликом наплате аванса нису били испуњени услови за примену пореског ослобођења, али су ти услови испуњени у моменту промета

До промене намене аванса долази и у ситуацији када је аванс примљен за будући промет добара или услуга који је ослобођен ПДВ-а у складу са одредбама члана 24. Закона о ПДВ-у, али приликом наплате аванса ти услови нису испуњени. Тада по основу наплате аванса примаоца, као порески дужник, обрачунава ПДВ и издаје авансни рачун са исказаним ПДВ-ом. У тренутку када је промет добара или услуга извршен, услови за примену пореског ослобођења су испуњени. У том случају рачун за извршени промет издаје се без обрачуна ПДВ-а (уз испуњавање услова за примену пореског ослобођења), док се за иницијално издати авансни рачун издаје документ о смањењу.

Смањење накнаде/основице из угла прописа о ПДВ-у: услови за умањење обавезе за ПДВ, издавање документа о смањењу и исказивање податка у обрасцу ПОПДВ

У претходном тексту у овом броју часописа појашњени су разлози због којих долази до смањења основице, што даље упућује на ситуације када постоји основ за издавање документа о смањењу (тзв. књижног одобрења). У овом тексту појашњена је примена прописа о ПДВ-у у случајевима када након извршеног промета дође до смањења накнаде/основице. С обзиром на то да је чланом 21. Закона о порезу на додату вредност („Сл. гласник РС” бр. 84/2004... и 138/2022 – даље: Закон о ПДВ-у) прописана **могућност продавца – пореског дужника** да умањи обавезу за ПДВ по основу накнадног смањења основице, а да је чланом 31. Закона о ПДВ-у прецизирана **дужност купца – обвезника ПДВ-а** који је имао право на одбитак претходног пореза по основу извршеног промета да исправи одбитак претходног пореза у пореском периоду у ком је дошло до смањења основице, у овом чланку:

- прво је указано на настанак купчеве дужности да исправи одбитак претходног пореза и појашњено када се сматра да је дошло до смањења основице; а
- затим су размотрени услови које продавац – обвезник ПДВ-а, као порески дужник за извршени промет, мора да испуни како би могао да изврши умањење обавезе за ПДВ.

1 У ком пореском периоду долази до смањења основице?

У складу са чланом 31. став 1. тачка 1) Закона о ПДВ-у, ако се основица за опорезиви промет добара и услуга смањи, обвезник којем је извршен промет добара и услуга дужан је да, у складу са том изменом, исправи одбитак претходног пореза који је по датом основу остварио. Ставом 4. истог члана прописано је и да се исправка одбитка претходног пореза врши у пореском периоду у ком је измењена основица. Ближа појашњења у вези са тим када се сматра да је основица измењена Закон о ПДВ-у, као ни Правилник о порезу на додату вредност („Сл.

гласник РС” бр. 37/2021, 64/2021, 127/2021, 49/2022, 59/2022, 7/2023, 15/2023 и 60/2023 – даље: Правилник о ПДВ-у) не дају.

Суштина питања је да ли измена пореске основице настаје у моменту издавања документа о смањењу (књижног одобрења) од стране продавца или може да се сматра да је измена настала и пре тога, нпр. у моменту када су се стекли услови из уговора или у моменту уговарања накнадног попушта?

Уколико уговором није другачије уређено, оправдано је сматрати да је до измене основице дошло у оном пореском периоду у ком су стечени услови за то, нпр.:

- у периоду када је на основу евиденције купца исти остварио уговором дефинисани обим набавки по основу којих стиче право на попуст (дакле, полазећи од тога да је купцу познато када су испуњени услови за реализацију уговореног попушта, он иницира реализацију уговореног попушта издавањем обавештења продавцу да је по основу насталих околности и испуњености услова за право на попуст извршио исправку одбитка претходног пореза);
 - у периоду када је купац у складу са уговором извршио плаћање пре рока (или у року), за шта је уговорено одобравање попушта у виду касасконтата;
 - у периоду када је продавац уважио записник у вези са рекламацијом добара, услед чега купац врши повраћај добара;
- без обзира на то да ли је продавац у том истом периоду или неком каснијем издао документ о смањењу. У пореском периоду у ком купац – обвезник ПДВ-а има сазнање да је дошло до измене основице у обавези је да изврши исправку одбитка претходног пореза.

Другим речима, пореска основица добављача је износ накнаде коју купац плаћа или треба да плати (без ПДВ-а), па ако је уговорена промена

до смањења основице и обрачунаог ПДВ-а у свим оним случајевима у којима поседује било који документ који то доказује (нпр. уговор којим су предвиђени услови под којима остварује накнадни попуст и доказ да су ти услови испуњени).

Све наведено потврђено је и у Корисничком упутству у делу у којем објашњава исказивање података на редном броју 8а.5 обрасца ПОПДВ, где се, између осталог, наводи и следеће:

Подаци у пољу 8а.5 обрасца ПОПДВ, у највећем броју случајева, исказују се на основу примљеног документа обвезника ПДВ – испоручиоца добара, односно пружаоца услуга у којем је наведен износ за који је смањена основица, односно износ за који је смањен ПДВ. Наиме, до смањења основице за извршени промет (и с њим у вези до смањења износа ПДВ) најчешће долази због накнадног одобравања попусту у цени од стране добављача – испоручиоца добара, односно пружаоца услуга.

Међутим, у ситуацији када обвезник ПДВ – испоручилац добара, односно пружалац услуга није издао документ у којем је наведен износ за који је смањена основица, односно износ за који је смањен ПДВ у пореском периоду у којем је дошло до смањења основице, односно ПДВ, а обвезник ПДВ располаже доказом да је дошло до њеног смањења (нпр. уговор у којем је наведено да ће због плаћања пре уговореног рока цена бити смањена за 3%), у пољу 8а.5 обрасца ПОПДВ исказује се податак о износу за који је смањена основица и податак о износу за који је смањен ПДВ.

Наведено је посебно значајно имајући у виду да **грешке при исказивању података о исправци одбитка претходног пореза утичу на коначну пореску обавезу и представљају прекршај, а грешку је могуће исправити једино подношењем измењене ПДВ пореске пријаве**. Примери ситуација у којима би прималац добара и услуга могао да има сазнање да је дошло до смањења основице и ПДВ-а за набављена добра и услуге су бројни. То су практично све оне ситуације када је уговором унапред предвиђено да ће у случају наступања неког

услова (нпр. плаћање пре рока, испоруке/набавке одређене количине добара и др.) купац остварити попуст у одређеном проценту. У тим случајевима наступањем услова за остваривање попушта испуњени су услови за смањење основице и ПДВ-а (сам уговор је доказ о томе), па би купац добара требало да изврши исправку одбитка претходног пореза у пореском периоду када је услов испуњен, без обзира на то да ли му је издат документ о смањењу. Овај проблем би у свим наведеним ситуацијама (а њих највише има у пракси) могао да се реши тако што би се уговором предвидело да се, у случају наступања услова за остваривање права на умањење накнаде, то право на попуст остварује само на основу документа о смањењу који је издао добављач.

Обвезник ПДВ-а дужан је да искаже податак о исправци одбитка претходног пореза по основу смањења основице и обрачунаог ПДВ-а иако није издат документ о смањењу основице, ако поседује доказ да је дошло до смањења основице, али и у другим случајевима у којима долази до смањења основице, као што су случајеви када се смањују основица и обрачунати ПДВ услед враћања добара (када враћање добара не представља нови промет). Тако нпр. ако купац добара раскине уговор једнострано у складу са законом којим се уређују облигациони односи, услед чега долази до смањења основице и обрачунаог ПДВ-а, дужан је да изврши исправку одбитка претходног пореза у пореском периоду у ком је дошло до раскида уговора (о чему поседује доказ у виду изјаве да раскида уговор у складу са законом), без обзира на то да ли је продавац по датом основу издао документ о смањењу. Исто се односи и на ситуацију када купац врши повраћај добара услед несаобразности (рекламације), услед чега долази до смањења основице и обрачунаог ПДВ-а, па је дужан да изврши исправку одбитка претходног пореза у пореском периоду у ком је дошло до повраћаја добара (о чему поседује доказ у виду записника којим се констатује рекламација, која је прихваћена од стране продавца), без обзира на то да ли је продавац по том основу издао документ о смањењу.

ПС

WWW.PROPISI.NET

Правила и услови за евидентирање смањења ПДВ-а у евиденцији ПДВ-а у СЕФ-у

Како би подаци о обрачунатом ПДВ-у који се уносе у Систем електронских фактура (даље: СЕФ) имали употребну вредност, неспорно је да обвезници, осим података о обрачунатом ПДВ-у по основу настанка пореске обавезе, укључујући и накнадно повећање основице, морају да искажу и **податке о смањењу обрачунатог ПДВ-а**. Због наведеног, одредбама чл. 22–24. Правилника о електронском фактурисању („Сл. гласник РС” др. 47/2023), који се примењује од 1. јула 2023. године, прописан је посебан начин исказивања података о смањењу обрачунатог ПДВ-а када су испуњени прописани услови. Уз то, одредбама члана 22. Правилника о електронском фактурисању прописан је и начин достављања обавештења о исправци претходног пореза, односно начин потврђивања документа о измени основице, као неопходног услова да би испоручилац добара или пружалац услуге могао да смањи обрачунати ПДВ.

1 Смањење обрачунатог ПДВ-а по основу смањења основице за промет за који је порески дужник продавац

Када се пореским дужником сматра испоручилац добара, односно пружалац услуга – обвезник ПДВ-а, то лице издаје књижно одобрење преко СЕФ-а уколико се на страни купца налази лице које је корисник СЕФ-а (независно од чињенице да ли се исто односи на фактуру издату преко или ван СЕФ-а пре 1. јануара 2023. године).

У моменту издавања књижног одобрења издавалац књижног одобрења нема обавезу евидентирања података у евиденцију обрачуна ПДВ-а. По испуњењу услова за исправку, односно смањење обрачунатог ПДВ-а поменуто лице евидентира податке о исправљеном ПДВ-у у Збирној евиденцији у пољу „Смањење ПДВ”.

1.1 Документ о смањењу издат лицу које је обвезник ПДВ-а

У складу са чланом 22. став 1. Правилника о електронском фактурисању, ако је документ о сма-

њењу (електронска фактура или други документ) издат обвезнику ПДВ-а, обвезник ПДВ-а – издавалац у збирној евиденцији ПДВ-а **за порески период у ком поседује обавештење** обвезника ПДВ-а – примаоца **да је извршио исправку одбитка претходног пореза, односно да обрачунати ПДВ није користио као претходни порез**, евидентира износ за који је смањен обрачунати ПДВ у пољу у ком се исказују подаци о смањењу ПДВ-а.

Напомињемо да се у пољу „Смањење ПДВ” износ умањења исказује као позитивна апсолутна вредност.

Полазећи од тога како је одредба написана, **када се на страни купца налази обвезник ПДВ-а, без обзира на то да ли има право на одбитак претходног пореза по основу извршеног му промета или нема** (случај обвезника који обављају делатности из члана 25. ЗПДВ или случај набавки из члана 29. став 1. ЗПДВ, по основу којих обвезник ПДВ-а нема право на одбитак претходног пореза), обвезник ПДВ-а који је издао документ о смањењу може да умањи обавезу за ПДВ у СЕФ-у искључиво уколико му је купац доставио обавештење да је извршио исправку одбитка претходног пореза, односно да обрачунати ПДВ није користио као претходни порез.

У складу са чланом 22. став 2. Правилника обавештење купца – обвезника ПДВ-а да је извршио исправку одбитка претходног пореза, односно да обрачунати ПДВ није користио као претходни порез **НЕ ИЗДАЈЕ се преко СЕФ-а**.

Другим речима, без обзира на то што се документи о смањењу издају кроз СЕФ, а тај документ прималац одобрава (прихвата) исто тако кроз СЕФ, обавештење купца и даље ће се куцати (сачињавати) ван СЕФ-а и достављати мимо СЕФ-а (поштом или мејлом). У духу електронизације пословања и олакшања процедуралних корака у пословању привредних субјекта, очигледно је да се ради о пропусту дизајнера СЕФ-а да се и тај документ (обавештење) сачињава и доставља кроз њега.

- „Тип документа”: Фактура;
- „Основица” (у поље „Основица по стопи од 20%” и/или „Основица по стопи од 10%” у зависности од врсте добара која су предмет промета): уписује се износ основице, која се рачуна као накнада коју испоручилац треба да прими од купца минус ПДВ обрачунат применом прерачунате ПДВ стопе на њу;
- „Обрачунати ПДВ” (у поље „Обрачунати ПДВ по стопи од 20%” и/или „Обрачунати ПДВ по стопи од 10%” у зависности од врсте добара која су предмет промета): уписује се износ ПДВ-а који је обрачунат применом прерачунате ПДВ стопе на накнаду која се наплаћује од купца;
- „Укупно обрачунати ПДВ”: збир ПДВ-а исказаног у пољима „Обрачунати ПДВ по стопи од 20%” и „Обрачунати ПДВ по стопи од 10%”;
- „Укупан износ накнаде/вредности”: збир података исказаних у пољу „Основица” и пољу „Обрачунати ПДВ”.

У другом случају, уколико се испорука добара која се отпремају на територију АПКИМ врши лицима која нису обвезници пореза на добит или обвезници пореза на приходе од самосталне делатности у складу са прописима који важе на територији Србије, ван територије АПКИМ, а нису испуњени услови за пореско ослобођење за промет који је извршен тим лицима, обвезник податке исказује у збирној евиденцији ПДВ-а, с тим што је пример исказивања приказан у наредном чланку у овом броју часописа.

Ако обвезник у неком од наредних пореских периода накнадно испуни услове за пореско ослобођење, податак о смањењу обрачунатог ПДВ-а исказује у збирној евиденцији ПДВ-а, у пољу „Смањење ПДВ”, за порески период када је испунио прописане услове, без обзира на то да ли је промет извршен домаћем лицу, страном лицу, правном или физичком лицу. Осим тога, уколико је промет извршен обвезнику пореза на добит или обвезнику пореза на приходе од самосталне делатности у складу са прописима који важе на територији Србије, ван територије АПКИМ, при чему су за исти подаци евидентирани у појединачној евиденцији ПДВ-а, обвезник услед испуњења услова за пореско ослобођење, које се сматра смањењем основице из угла Закона о ПДВ-у, формира још једну појединачну евиденцију у којој као тип документа бира „Документ о смањењу”. Тим уносом фактички се у СЕФ-у бележи умањење **основице** која је исказана у претходно унесеној појединачној евиденцији и сматра се потенцијалним смањењем обавезе за

ПДВ. Стварно смањење износа ПДВ-а свакако се уноси у збирну евиденцију, у поље „Смањење ПДВ”, за порески период када је обвезник испунио прописане услове за примену пореског ослобођења.

4.3 Промет добара страном путнику

Чланом 82. Правилника о ПДВ-у прописано је да пореско ослобођење из члана 24. став 1. тачка 4) ЗППДВ обвезник ПДВ-а може да оствари у пореском периоду у ком поседује доказе да је путник отпремио добра у иностранство у складу са тим правилником. У пореској пријави за порески период у ком обвезник ПДВ-а поседује доказе да је путник отпремио добра у иностранство обвезник ПДВ-а умањује износ основице и износ обрачунатог ПДВ-а за промет добара и услуга за који је порески дужник у складу са Законом, и то за износ основице и износ обрачунатог ПДВ-а за промет добара који је извршио путнику, при чему износ накнаде за испоруку добара путнику исказује као пореско ослобођење с правом на одбитак претходног пореза.

По испуњењу услова за остваривање пореског ослобођења неопходно је извршити корекцију евидентираних обрачунатог ПДВ-а у СЕФ-у тако да се у збирној евиденцији која се сачињава за тај порески период подаци о ПДВ-у исказују у пољу „Смањење ПДВ”.

Пример: Повраћај ПДВ-а страном путнику

Путник је у малопродаји купио робу у јулу уз издавање рачуна и обрасца ЗППДВ (укупна вредност 49.200 динара, при чему је основица 41.000 + ПДВ 8.200). Докази да је лице отпремило робу у иностранство добијени су у августу, када је извршен повраћај ПДВ-а.

У ПОПДВ обрасцу у јулу износ основице од 41.000 динара и обрачунат ПДВ од 8.200 динара исказују се у пољу 3.2. У августу износ накнаде од 41.000 динара исказује се у пољу 1.4, а податак о смањењу основице у износу од -41.000 динара и смањењу обрачунатог ПДВ-а од -8.200 динара у пољу 3.6, део „Општа стопа” обрасца ПОПДВ.

У Збирној евиденцији ПДВ-а у СЕФ-у за порески период август 2023. године малопродавац у пољу „Смањење ПДВ” исказује износ од 8.200 динара.

ПС

Примери смањења основице: примена прописа о ПДВ-у, електронском фактурисању и књижење

На основу појашњења у вези са поступањем обвезника ПДВ-а који је извршио иницијални промет и лица којем је промет извршен, а накнадно је дошло до смањења основице (за тај промет), која су дата у претходним чланцима у овом броју часописа, у овом чланку кроз примере из праксе сублимирамо примену прописа из области ПДВ-а и електронског фактурисања:

- пример 1: Одобравање попушта по основу оствареног промета у периоду за који је порески дужник продавац, а продавац и купац су обвезници ПДВ-а;
- пример 2: Одобравање попушта по основу оствареног промета у периоду за који је порески дужник продавац, а купац није обвезник ПДВ-а ни добровољни корисник СЕФ-а;
- пример 3: Смањење основице за промет из области грађевинарства за који је порески дужник наручилац посла;
- пример 4: Смањење основице за промет који је извршило страно лице;
- пример 5: Повраћај добара услед несаобразности;
- пример 6: Рекламација на извршену услугу;
- пример 7: Накнадно испуњавање услова за остваривање пореског ослобођења по основу извоза добара;
- пример 8: Накнадно испуњавање услова за остваривање пореског ослобођења по основу испоруке добара на територију АПКИМ;
- пример 9: Повраћај примљеног аванса;
- пример 10: Приликом наплате аванса нису били испуњени услови за примену пореског ослобођења, али су ти услови испуњени у моменту промета.

Пример 1: Одобравање попушта по основу оствареног промета у периоду за који је порески дужник продавац, а продавац и купац су обвезници ПДВ-а

У августу 2023. године купац – обвезник ПДВ-а од продавца – обвезника ПДВ-а набавио је робу у

вредности од 2.000.000 динара (без ПДВ-а). Набавке су извршене у периоду од 1. 8. до 20. 8, с тим што је по основу сваке појединачне набавке добављач издао електронску фактуру.

Уговором је уговорено да купац има право на попуст од 5% уколико месечна вредност набавки (без ПДВ-а) буде виша од 1.500.000 динара, при чему се попуст одобрава на вредност оствареног промета у конкретном месецу. Добављач је 1. септембра издао документ о смањењу основице у ком је основица умањена за 100.000 динара, а обрачунао ПДВ за 20.000 динара.

Даље следе три различите претпостављене ситуације:

■ Варијанта 1: Уговором је уговорено да купац остварује право на попуст у пореском периоду у ком је остварио обим набавке виши од 1,5 милиона динара. Купац је на основу својих евиденција о набавкама, у складу са уговором, извршио исправку одбитка претходног пореза (односно по основу набавки није користио претходни порез од 20.000 динара) у пореском периоду август, **о чему је обавештење доставио продавцу 30. августа.**

■ Варијанта 2: Уговором је уговорено да купац остварује право на попуст у пореском периоду у ком је остварио обим набавке виши од 1,5 милиона динара. Купац је на основу својих евиденција о набавкама, у складу са уговором, извршио исправку одбитка претходног пореза (односно по основу набавки није користио претходни порез од 20.000 динара) у пореском периоду август, **о чему је обавештење доставио продавцу 5. септембра.**

■ Варијанта 3: Уговором је прецизирано да купац остварује право на попуст у пореском периоду у ком је (након усаглашавања података о промету) добављач издао документ о смањењу. Након примљеног документа о смањењу, **купац у септембру доставља обавештење** добављачу да је извршио исправку претходног пореза у износу од 20.000 динара (односно обавештење да тај ПДВ није користио као претходни).

ПОРЕЗИ

Продавац – иницијални прималац аванса издаје књижно одобрење које се референцира на издату електронску фактуру тип авансна фактура (јер је дошло до промене намене аванса, што је основ за издавање књижног одобрења у складу са чланом 182. став 3. Правилника о ПДВ-у).

Купац је доставио обавештење продавцу да по основу примљеног авансног рачуна није користио претходни порез (или да је извршио исправку одбитка претходног пореза уколико јесте користио претходни порез по основу авансног рачуна) у септембру 2023. године.

Продавац у обрасцу ПОПДВ који сачињава за порески период септембар 2023. године уноси у:

- поље 1.4 износ накнаде од 100.000 динара;
- поље 3.6 са предзнаком минус смањење ПДВ-а (у део „ПДВ”) - за износ ПДВ-а који је био исказан у пољу 3.9 за порески период у ком је примљен аванс, а то је 5.000 динара (по основу обавештења купца које је примио у августу).

За исти порески период (август) у Збирној евиденцији у СЕФ-у исказује умањење ПДВ-а у пољу „Смањење ПДВ” (исказује се као позитивна, апсолутна вредност од 5.000 динара).

Продавац књижи:

Ред. бр.	Конто	Опис	Дуг.	Потр.
1.	241	Текући рачун	30.000	
	430	Примљени аванси, депозити и кауције		30.000
<i>- за њримљени аванс</i>				
1а	430	Примљени аванси, депозити и кауције	5.000	
	472	Обавезе за ПДВ по примљеним авансима по општој стопи		5.000
<i>- за издаци авансни рачун</i>				
2.	204	Купци у земљи	100.000	
	604	Приходи од продаје робе на домаћем тржишту		100.000
<i>- за фактурисање робе уз исцунење услова за њореско ослобођење</i>				
2а	430	Примљени аванси, депозити и кауције	25.000	
	4729	Обавезе за ПДВ по примљеним авансима по општој стопи – разграничени ПДВ		-5.000
	204	Купци у земљи		30.000
<i>- за зацварање дела аванса</i>				
3.	4720	Обавезе за ПДВ по примљеним авансима по општој стопи		-5.000
	4729	Обавезе за ПДВ по примљеним авансима по општој стопи – разграничени ПДВ		5.000
<i>- за умањење обавезе за ПДВ по основу њримљеној обавештења купца</i>				

Купац у обрасцу ПОПДВ који сачињава за порески период септембар 2023. године уноси у:

- поље 8в.2 накнаду у износу од 100.000 динара;
- поље 8а.5 податак о износу ПДВ-а од 5.000 динара, при чему се износ за који се смањује основица не исказује у обрасцу ПОПДВ, већ само податак о износу за који се смањује ПДВ (са предзнаком минус).

Уколико је по основу аванса користио претходни ПДВ, податак о умањењу претходног пореза, исказан у пољу 8а.5, биће исказан и у пољу 8е.1 обрасца ПОПДВ за септембар. Уколико по основу аванса није користио претходни ПДВ у пореском периоду август (када је аванс уплаћен), податак о износу ПДВ-а, исказан у пољу 8а.7, није исказао и у пољу 8е.1. Стога се у пореском периоду септембар износ умањења ПДВ-а из поља 8а.5 не рефлектује (не исказује) као смањење у пољу 8а.1.

Купац књижи:

Ред. бр.	Конто	Опис	Дуг.	Потр.
1.	152	Плаћени аванси за робу у земљи	30.000	
	241	Текући рачун		30.000
<i>- за уцлацун аванса</i>				
1а	272	ПДВ у датим авансима по општој стопи	5.000	
	152	Плаћени аванси за робу у земљи		5.000
<i>- за њримљен авансни рачун</i>				
2.	132	Роба у промету на велико	100.000	
	435	Добављачи у земљи		100.000
<i>- за њримљен рачун за извршени њромеј, уз исцунење услова за њримену њореској ослобођења</i>				
2а	435	Добављачи у земљи	30.000	
	272	ПДВ у датим авансима по општој стопи	-5.000	
	152	Плаћени аванси за робу у земљи		25.000
<i>- за зацварање дела аванса и исцуну исправку одбитка њретходној њореза</i>				

Приликом књижења пошли смо од претпоставке да је купац користио претходни порез по основу авансног рачуна. Уколико купац не користи претходни порез по основу аванса, не би књижио став 1а. У том случају у ставу 2а књижио би 435/152 у износу од 30.000 динара.

ПС

WWW.PROPISI.NET

Повећање основице и обрачунатог ПДВ-а из угла прописа о ПДВ-у и електронском фактурисању

– разлози за повећање, исказивање у обрасцу ПОПДВ, издавање електронске фактуре и евидентирање у евиденцијама ПДВ-а у СЕФ-у –

Повећање накнаде односно основице за ПДВ подразумева следеће околности:

- обвезник ПДВ-а извршио је промет добара или услуга;
- по основу извршеног промета обвезник (порески дужник) обрачунао је ПДВ у складу са Законом о порезу на додату вредност („Сл. гласник РС” бр. 84/2004... и 138/2022 – даље: Закон о ПДВ-у);
- након настанка промета наступиле су околности које доводе до повећања уговорене накнаде.

Правилником о порезу на додату вредност („Сл. гласник РС” бр. 37/2021, 64/2021, 127/2021, 49/2022, 59/2022, 7/2023, 15/2023 и 60/2023 – даље: Правилник о ПДВ-у) ближе је уређено поступање обвезника ПДВ-а у случају повећања накнаде/основице, као и издавање документа о повећању. У условима примене Закона о електронском фактурисању („Сл. гласник РС” бр. 44/2021, 129/2021 и 138/2022) издавање документа о повећању врши се кроз Систем електронских фактура (даље: СЕФ, с тим што је минимална садржина тог документа уређена Правилником о електронском фактурисању („Сл. гласник РС” бр. 47/2023). У случају да документ о повећању није издат кроз СЕФ, а промет је извршен правном лицу, односно предузетнику, издавалац документа о повећању – обвезник ПДВ-а врши и додатно евидентирање обрачуна ПДВ-а у појединачној евиденцији у СЕФ-у.

С обзиром на то да порески дужник за извршени промет може да буде и наручилац посла (купац добара, односно прималац услуге), у наставку текста биће појашњено и поступање тог обвезника када након извршеног промета дође до повећања основице.

1 Повећање накнаде/основице из угла Закона о ПДВ-у

У складу са чланом 21. став 1. Закона о ПДВ-у, ако се основица накнадно повећа за промет добара и услуга који је опорезив ПДВ-ом, обвезник који је испоручио добра или услуге дужан је да износ ПДВ-а који дугује по том основу исправи у складу са изменом.

У складу са чланом 52. Правилника о ПДВ-у, ако се основица за опорезиви промет добара или услуга накнадно повећа, обвезник ПДВ-а који је извршио промет добара или услуга, **односно други порески дужник у складу са Законом, дужан је да обрачуна ПДВ на износ за који је повећана основица.**

Према правилу из члана 21. Закона о ПДВ-у, измена основице врши се у пореском периоду у ком је наступила измена. Додатна појашњења тога када се сматра да је наступила измена Закон о ПДВ-у не даје, па указујемо на начин утврђивања када је наступила измена у зависности од тога по ком основу долази до повећања основице. Наиме, до повећања основице долази када:

- долази до повећања уговорене накнаде, на пример када је уз накнаду за извршени промет услуга уговорена и додатна награда, уз испуњење одређених услова, па се након што су испуњени уговором дефинисани услови (накнадно) исплаћује награда; или
- обвезник који је извршио промет добара или услуга наручиоцу посла накнадно зарачунава додатне трошкове (у вези са тим извршеним прометом) у складу са чланом 17. став 3. тачка 2) Закона о ПДВ-у.

Пример: Повећање основице на основу издатог рачуна страног лица у односу на процењени износ основице

Страно лице које није обвезник ПДВ-а у Републици Србији пружа услуге заступања домаћем обвезнику ПДВ-а. У складу са закљученим уговором услуга је извршена 10. јула 2023. године, с тим што је уговором прецизирана и накнада у износу од 1.000 евра, увећана за додатне трошкове које ће пружалац услуге зарачунати примаоцу услуге.

Домаћи обвезник је, у складу са чланом 196. Правилника о ПДВ-а, у својству пореског дужника сачинио интерни рачун ПДВ-а на уговорени износ накнаде (1.000 евра) на дан настанка пореске обавезе (10. јула). Претпоставља се да је курс на тај дан 117 динара за један евро.

У обрасцу ПОПДВ, на основу сачињеног интерног рачуна, обвезник је исказао податке за порески период јул у пољима:

- 8г.1 – износ основице од 117.000 динара;
- 3а.2 и 8е.2 – износ обрачунаог ПДВ-а (који је коришћен и као претходни) од 23.400 динара.

Домаћи обвезник примио је рачун страног лица 18. августа 2023. године на износ од 1.200 евра. По основу тог рачуна обрачунао је корекцију обавезе

за ПДВ применом девизног курса на дан настанка пореске обавезе (10. јул):

- корекција основице = 23.400 динара $((1.200 \times 117,00) - (1.000 \times 117,00))$;
- корекција ПДВ-а = 4.680 динара $(23.400 \times 20\%)$.

Наведени подаци исказују се у обрасцу ПОПДВ за порески период август 2023. године у пољима:

- 3а.4 – у износу од 4.680 динара,
- 8г.3 – у износу од 23.400 динара и
- 8е.2 – у износу који је једнак износу исказаном у пољу 3а.4.

Домаћи обвезник у СЕФ-у додано врши евидентирање обрачунаог ПДВ-а у Појединачној евиденцији тако што:

- за месец јул 2023. године по основу извршеног промета страног лица као тип документа бира „Интерни рачун за промет страног лица”, па уноси релевантне податке;
- за месец август 2023 по основу измене основице креира нови документ у Појединачној евиденцији, с тим што такође бира као тип документа „Интерни рачун за промет страног лица”, па уноси податке који се односе на износ разлике, односно измене основице и обрачунаог ПДВ-а.

Др Маријана Жиравац Младеновић, главни и одговорни уредник часописа „Пословни саветник”

Капитални добици од продаје дигиталне имовине из угла Закона о порезу на добит правних лица

У складу са чланом 27. став 1. тачка 5) Закона о порезу на добита правних лица („Сл. гласник РС” бр. 25/2001... и 118/2021 – даље: **Закон**) капитални добитак обвезник остварује продајом, односно другим преносом уз накнаду дигиталне имовине, **осим** уколико, у смислу закона којим се уређује дигитална имовина, има дозволу за пружање услуга повезаних са дигиталном имовином, а дигиталну имовину набавио је искључиво ради даље продаје у оквиру обављања услуга повезаних са дигиталном имовином, у складу са тим законом.

Одмах ваља приметити да је у случају дигиталне имовине која је набављена **искључиво**

ради даље продаје изузетак прописан само за одређену категорију обвезника – пружаоце услуга који су повезани са дигиталном имовином, који су ту имовину набавили искључиво ради даље продаје у оквиру обављања услуга повезаних са дигиталном имовином у складу са Законом о дигиталној имовини.

Дакле, иако се дигитална имовина коју обвезник (који није пружалац услуга повезаних са дигиталном имовином) стиче ради продаје у редовном пословању рачуноводствено обухвата као залихе (у складу са појашњењима датим у посебном тексту у овом броју часописа), законодавац ју је препознао

Међутим, капитални губици настали продајом дигиталне имовине не могу да се пребијају са капиталним добицима уколико су новчана средства од продаје уложена у капитал резидентног привредног друштва / инвестиционог фонда на начин предвиђен претходно поменутом одредбом члана 30б. став 1. Закона. Последице, чак и ако обвезник оствари капитални губитак при продаји дигиталне имовине, али средства од продаје уложи на претходно описани начин, нема право да капитални губитак остварен при продаји дигиталне имовине пребије са опорезивим капиталним добитком који је остварен при продаји друге капиталне имовине. Такође, наведени капитални губици не могу да се користе ни за пребијање на рачун будућих капиталних добитака.

5 По основу капиталних добитака од продаје дигиталне имовине не сачињава се извештај о трансферним ценама

У складу са чланом 60. став 6. Закона обвезник није дужан да по основу продаје имовине из члана 27. тог закона повезаном лицу утврђује цену те имовине по принципу „ван дохвата руке”, односно није дужан да подноси извештај о трансферним це-

нама – независно од тога да ли је реч о извештају у пуном или скраћеном облику. Дакле, обвезник који је извршио продају дигиталне имовине повезаном лицу, али није имао друге трансакције са повезаним лицима, нема обавезу састављања извештаја о трансферним ценама у смислу Правилника о трансферним ценама. Он ће утврдити капитални добитак, а продајну цену утврдиће директном применом члана 28. став 1. Закона – као тржишну цену коју може да документује другом документацијом, али без потребе да саставља извештај о трансферним ценама (у пуном или скраћеном облику).

Обвезник који је извршио продају дигиталне имовине повезаном лицу, али је имао и друге трансакције са повезаним лицима, по основу којих постоји обавеза састављања извештаја о трансферним ценама (у пуном или скраћеном облику), у том извештају, према нашем схватању, неће имати обавезу исказивања трансакције која је основ за утврђивање капиталног добитка или губитка. При томе важи опште правило да се подаци о капиталним добицима и губицима не исказују у делу пореског биланса у ком се исказују приходи и расходи по основу трансферних цена, већ се исказују у посебном делу пореског биланса (део Б „Капитални добитци и губици”).

ПС

Редакција

Опорезивање капиталног добитка који физичко лице оствари продајом дигиталне имовине и опорезивање дигиталне имовине коју физичко лице стекне рударењем

Дигиталну имовину могу да стичу и физичка лица по различитим основама (куповином, наслеђем, од послодавца, рударењем итд.). Када физичко лице изврши промет те дигиталне имовине уз накнаду, настају пореске импликације из угла Закона о порезу на доходак грађана („Сл. гласник РС” бр. 24/2001... и 144/2022 – даље: ЗПДГ). Стицање, држање, односно чување дигиталне имовине нема пореске импликације, осим када су у питању физичка

лица која дигиталну имовину стичу тзв. рударењем дигиталне имовине.

У првом случају, када физичко лице продаје дигиталну имовину коју је стекло куповином, односно није само изрударило исту, по основу продаје утврђиваће се капитални добитак односно губитак у складу са чланом 72. ЗПДГ, што ће детаљније бити појашњено у првом поглављу овог чланка. У истом су наведена и појашњења у вези

Из Мишљења Министарства финансија бр. 011-00-662/2021-04 од 23. 6. 2021. године:

За њимање које је сагласно Закону изузетно од опорезивања (није предмет опорезивања), уколико су испуњени услови њојисани Законом за остваривање њореској изузимања, њореска њријава за утврђивање њореза на доходак ѡрађана њо ѡмом основу се не ѡдноси и њорез се не утврђује и не ѡлађа.

Обавеза подношења пореске пријаве на обрасцу ППДГ-ЗР постоји и у случају када се као разлика између продајне цене дигиталне имовине и њене

надавне цене јавља капитални губитак, а надлежни порески орган доноси решење о утврђивању капиталног губитка.

У складу са чланом 109. став 3. ЗПДГ порез на капиталне добитке надлежни порески орган утврђује на основу података из пореске пријаве, као и на основу других података. У складу са чланом 110. став 1. тачка 2) ЗПДГ порез утврђен решењем плаћа се у року од 15 дана од дана достављања решења о утврђивању пореза.

ПС

Редакција

Дигитална имовина као предмет опорезивања порезом на наслеђе и поклон

У складу са чланом 14. став 2. тачка 4а) Закона о порезима на имовину („Сл. гласник РС” бр. 26/2001... и 138/2022 – даље: **Закон**) порез на наслеђе и поклон плаћа се и на наслеђену, односно на поклон примљену дигиталну имовину. Дакле, на поклон примљена дигитална имовина, укључујући и стицање исте по основу преноса без накнаде имовине правног лица, **предмет је опорезивања порезом на поклон – осим кад се, према одредбама Закона, тај поклон, односно пренос без накнаде не сматра поклоном или је изузет од опорезивања порезом на поклон.**

Подсећамо на то да дигитална, односно виртуелна имовина означава дигитални запис вредности који може дигитално да се купује, продаје, размењује или преноси, и који може да се користи као средство размене или у сврху улагања, при чему дигитална имовина не укључује дигиталне записе валута које су законско средство плаћања и другу финансијску имовину која је уређена другим законима, осим када је другачије уређено наведеним законом. Врста дигиталне имовине је и виртуелна валута коју није издала и за чију вредност не гарантује централна банка нити други орган јавне власти, која није нужно везана за законско средство плаћања и нема правни статус новца или валуте, али је физичка или правна лица прихватају као средство размене и може да се купује, продаје, размењује, преноси и чува електронски. Такође, врсту

дигиталне имовине представља и дигитални токен, који означава било које нематеријално имовинско право које у дигиталној форми представља једно или више других имовинских права, што може да укључује и право корисника дигиталног токена да му буду пружене одређене услуге.

1 Обвезник пореза на поклон

Обвезник пореза на наслеђе и поклон који наследи или на поклон прими дигиталну имовину је:

- резидент Републике Србије, односно фонд који је уписан у одговарајући регистар у Републици Србији – за предмет који се налази на територији Републике Србије или у иностранству;
- нерезидент Републике Србије уколико се предмет поклона налази на територији Републике Србије.

Питање географске локације дигиталне имовине није значајно када је реч о српским пореским резидентима, с обзиром на то да се поменута лица сматрају пореским обвезницима за сву наслеђену или на поклон примљену дигиталну имовину која подлеже опорезивању, без обзира на то где се та имовина налази (у Републици или у иностранству). Међутим, када је реч о пореским нерезидентима, они су према закону обвезници пореза на наслеђе и поклон само за дигиталну имовину која се налази на територији Републике Србије. За разлику од

или пореском органу јединице локалне самоуправе на којој је оставилац односно поклонодавац имао или има пребивалиште односно седиште.

За утврђивање пореза на наслеђе и поклон по основу стечене дигиталне имовине пореска пријава не подноси се за:

- наслеђе дигиталне имовине које је остварено по основу правоснажног решења о наслеђивању које је донео јавни бележник;
- поклон дигиталне имовине који је остварен у оставинском поступку који спроводи јавни бележник.

Порез на наслеђе и поклон утврђује се решењем пореског органа надлежног за пријем пореских пријава, а плаћа се у року од петнаест дана од дана достављања решења.

Жалба не одлаже извршење решења којим је утврђена пореска обавеза. С обзиром на то да је утврђивање пореза на наслеђе и поклон делатност пореског органа, која се састоји у издавању управних аката, односно у предузимању законом про-

писаних радњи којима се установљава постојање појединачне пореске обавезе и одређују порески обвезник, пореска основица и износ пореске обавезе, чињенично стање од утицаја на постојање и висину обавезе конкретног лица по основу пореза на наслеђе и поклон у сваком конкретном случају утврђује надлежни порески орган.

Имајући у виду да порез на наслеђе и поклон утврђује надлежни порески орган решењем, као и да у поступку утврђивања појединачне пореске обавезе евентуално постојање права на пореско ослобођење утврђује искључиво тај орган, обвезник је дужан да поднесе пореску пријаву за утврђивање пореза на поклон на обрасцу ППИ-3 (осим када се пријава не подноси у складу са Законом), дакле и у случајевима када сматра да испуњава прописане услове за пореско ослобођење, али и да у делу који се односи на друге податке од значаја за утврђивање пореза наведе да сматра да има право на пореско ослобођење, при чему ће приложити документе којима доказује право по том основу.

ПС

Редакција

Размена услуге прикључења на дистрибутивни систем за промет прикључка који у својој режији изгради потрошач – обвезник ПДВ-а

У ситуацијама када оператор система (даље: дистрибуција) у одређеном моменту нема у плану да изгради мрежу до конкретног објекта, власник објекта, односно будући потрошач (привредни субјекат или физичко лице) има могућност да, за потребе тог објекта, самостално изгради део електроенергетске мреже. При томе, део мреже који будући потрошачи самостално граде назива се електроенергетски прикључак, а састоји се од тзв. трафостанице са пратећим водовима и опремом, који повезују с електроенергетском мрежом.

У овом чланку указано је на ПДВ аспект предметног уговорног односа између дистрибуције и потрошача – обвезника ПДВ-а из угла:

- појашњења суштине трансакције која представља размену добара за услугу;
- одређивања основице за обрачун ПДВ-а;
- утврђивања пореског дужника за оба промета – промет добара (прикључка) и промет услуге прикључења;
- одређивања настанка ПДВ обавезе за оба промета.

ПОРЕЗИ

Основ одабира документа	Промет
Датум евидентирања	Аутоматски додељен од стране СЕФ-а
Опис промета по стопи од 20%	Изградња електроенергетског прикључка
Основица по стопи од 20%	600.000
Обрачунати ПДВ по стопи од 20%	120.000
Опис промета по стопи од 10%	Не уноси се
Основица по стопи од 10%	Не уноси се
Укупно обрачунати ПДВ	120.000
Укупан износ накнаде/вредности	600.000

Књижење:

Ред. бр.	Конто	Опис	Дуг.	Потр.
1.	027	Некретнине, постројења и опрема у припреми	600.000	
	435	Добављачи у земљи		600.000
<i>- по рачуну извођача радова за изграђен и испоручен прикључак</i>				
1а	270	ПДВ у примљеним фактурама по општој стопи	120.000	
	470	Обавезе за ПДВ по издатим фактурама по општој стопи		120.000
<i>- за интјерни обрачун ПДВ-а по рачуну извођача радова</i>				
1б	435	Добављачи у земљи	600.000	
	241	Текући рачун		600.000
<i>- за плаћање извођачу радова</i>				
2.	218	Остала потраживања из специфичних послова	550.000	
	027	Некретнине, постројења и опрема у припреми		550.000
<i>- за рачун издајџ дистрибуџеру за пренос прикључка</i>				
3.	027	Некретнине, постројења и опрема у припреми	650.000	
	270	ПДВ у примљеним фактурама по општој стопи	130.000	
	435	Добављачи у земљи		780.000
<i>- по рачуну дистрибуџера за услугу прикључења на мрежу</i>				
4.	435	Добављачи у земљи	550.000	
	218	Остала потраживања из специфичних послова		550.000
<i>- за прџебијање пошраживања и обавезе прџема дистрибуџеру</i>				
4а	435	Добављачи у земљи	230.000	
	241	Текући рачун		230.000
<i>- за плаћање неџребијеној дела обавезе дистрибуџеру</i>				

У конкретном случају укупни трошкови прикључења на дистрибутивни систем, који су капита-

лизовани у набавну вредност објекта, за потрошача износе 700.000 динара:

Опис	Износ
По рачуну извођача радова	600.000
По рачуну потрошача према дистрибуџеру	-550.000
По рачуну који је издао дистрибуџер	650.000
Укупно трошкови прикључења на мрежу који су обухваћени у набавну вредност објекта	700.000

До истог резултата долази се и анализом токова новца:

Опис	Прилив/одлив
Плаћање извођачу радова	600.000
Плаћање/исплата дистрибуџеру	230.000
Нето смањење обавезе за ПДВ (или увећање прџеплате)	-130.000
Нето одлив новца	700.000

Другим речима, укупни трошкови који се капитализују представљаће збир:

1) трошкова проистеклих из рачуна дистрибуџера за услугу прикључења: 650.000 динара; и
2) нето ефекта добитака и губитака по основу изградње прикључка и надокнаде од стране дистрибуџера (размена са услугом прикључења): губитак од 50.000 динара (600.000 динара, колико је коштала изградња прикључка, - 550.000 динара, колико је дистрибуџер признао/накнадио потрошачу).

У пореском периоду у ком је извођач радова пренео право својине на потрошача (у пореском периоду у ком је промет извршен) потрошач – обвезник ПДВ-а исказује у обрасцу ПОПДВ у пољу:

- 8б.2 – основицу у износу од 600.000 динара;
- 3а.3 – обрачунати ПДВ у износу од 120.000 динара;
- 8е.2 – претходни порез у износу од 120.000 динара.

У пореском периоду у ком је дошло до размене добра (испоруке прикључка) и услуге прикључења између потрошача и дистрибуџера потрошач исказује у обрасцу ПОПДВ у пољу:

- 3.4 – основицу од 550.000 динара (то је вредност накнаде за промет прикључка који је извршио дистрибуџеру);
- 8а.2 – основицу од 650.000 динара и ПДВ у износу од 130.000 динара по основу рачуна који је издао дистрибуџер;
- 8е.1 – претходни ПДВ од 130.000 динара.

Мр Жељко Албанезе

Новине у Закону о запошљавању странаца

Циљ најновијих измена и допуна Закона о запошљавању странаца јесте додатно поједностављење поступка којим се странцу омогућава рад у Републици Србији. Народна скупштина Републике Србије донела је **Закон о изменама и допунама Закона о запошљавању странаца**, који је објављен у „Службеном гласнику РС” бр. 62/2023 од 27. 7. 2023. године (даље: **Измене Закона**). Измене Закона ступиле су на снагу 4. 8. 2023, а примењују се од 1. 2. 2024. године, осим једног броја одредаба које се примењују од дана ступања на снагу **Измена Закона** (дакле, од 4. 8. 2023. године).

1 Одредбе Измена Закона које су ступиле на снагу 4. августа 2023. године

У Закон о запошљавању странаца („Сл. гласник РС” бр. 128/2014, 113/2017, 50/2018, 31/2019 и 62/2023 – даље: **Закон**):

- уведене су нове дефиниције;
- иновирани су одредбе којима су регулисани услови за запошљавање странаца;
- уведен је појам процене за упућена лица и процене за кретање у оквиру привредног друштва;
- уведена је нова новчана казна.

1.1 Нове дефиниције

У члану 2. Закона утврђене су следеће нове дефиниције појмова чија је примена почела од 4. 8. 2023. године:

- 1) привремено запошљавање** подразумева упућивање странца на привремени рад и уступање странца да привремено обавља послове код послодавца корисника;
- 2) послодавац** је правно или физичко лице регистровано за обављање делатности у Републици, као и огранак и представништво страног послодавца, регистрованог за обављање делатности у Републици, код којег је странац запослен, радно ангажован, односно упућен на привремени рад у Републику;
- 3) упућено лице** је странац који је запослен код страног послодавца, код којег остварује права из рада и који га упућује на рад код послодавца на територији Републике у ограниченом временском трајању, након чега се враћа на рад код страног послодавца, у складу са законом, односно потврђеним међународним уговором.

1.2 Нови услови запошљавања странаца

У Закону су иновирани чл. 9–11, којима је регулисано запошљавање странаца. Следеће одредбе **Измена Закона** у делу који се односи на запошљавање странаца примењују се од 4. 8. 2023. године:

- послодавац са странцем може да закључи уговор о раду у складу са законом којим се уређује рад;
- поред разлога за престанак радног односа утврђених законом којим се уређује рад, странцу престаје радни однос и престанком важења јединствене дозволе;
- послодавац не сме да запосли нити да користи рад странца који незаконито борави у Републици и који не испуњава услове за запошљавање, односно привремено запошљавање;
- странац је у обавези да у року од тридесет дана дана престанка важења уговора о раду или другог уговора којим странац без заснивања радног односа остварује права по основу рада, у складу са законом, закључи нови уговор о раду или други уговор којим без заснивања радног односа остварује права по основу рада у складу са законом, при чему се у супротном примењују одредбе закона којим се уређују услови за улазак, кретање, боравак и враћање странаца.

1.3 Процена за упућена лица

Важно је подсетити на то да, у смислу Закона, **процена** представља оцену испуњености услова за запошљавање странца, посебне случајеве запошљавања странца и самозапошљавање странца, коју даје организација надлежна за послове запошљавања.

Сагласно новим одредбама члана 19. став 1. тачка 3) Закона, које су у примени од 4. 8. 2023. године, процена за упућена лица обавља се и на основу постојања акта између послодавца и страног послодавца о упућивању на привремени рад у Републику којим се утврђује начин остваривања права и обавеза из рада. Тај акт обавезно садржи услове рада, односно стручног оспособљавања и усавршавања, начин обезбеђивања и висину зараде, накнаде зараде, радно време, начин остваривања права на годишњи одмор, услове безбедности и здравља на раду, период рада, односно период стручног оспособљавања и усавршавања у Републици, као и начин обезбеђивања смештаја, исхране и превоза

2) да је послодавац покренуо спровођење **теста тржишта рада**, у складу са законом;

3) да постоји предлог уговора о раду или другог уговора којим се остварују права по основу рада, у складу са законом.

У вези са тестом тржишта рада новим чланом 16а прописано је да организација надлежна за послове запошљавања на захтев послодавца спроводи тест тржишта рада, односно међурегионално посредовање у запошљавању (даље: тест тржишта рада), сходном применом прописа из области запошљавања, тако што утврђује да ли се у евиденцији организације надлежне за послове запошљавања налазе лица која одговарају условима из захтева послодавца за конкретно радно место, односно лица која остварују право на рад у складу са поменутиим законом и одговарају условима из захтева послодавца за конкретно радно место. Захтев за спровођење теста тржишта рада саставни је део захтева за издавање јединствене дозволе и подноси се електронским путем на Јединственом порталу, у оквиру услуге намењене за издавање јединствене дозволе за запошљавање странца. Наведени захтев подноси послодавац или правно или физичко лице овлашћено од стране послодавца. Влада актом може да изузме одређене категорије странаца са дефицитарним занимањима, одређена занимања и профиле од спровођења теста тржишта рада, у зависности од стања на тржишту рада.

2.5 Остале новине које ступају на снагу 1. фебруара 2024. године

1) Изменама у члану 15, имајући у виду начело једнаког третмана на ком се заснива Закон, брисана је одредба којом се забрањује послодавцу да упуту странца на рад код другог послодавца. Наиме, како у складу са важећим прописима послодавац домаћег држављанина може да упуту на рад код другог послодавца, то исто, примењујући начело једнаког третмана, треба да се примени и на странца, у складу са законом.

2) У Закону се од 1. 2. 2024. године:

► брише члан 18, у ком су таксативно наведене радне дозволе за посебне случајеве запошљавања, имајући у виду да се напушта досадашњи концепт издавања радних дозвола;

► бришу чл. 25–30, с обзиром на то да се напушта концепт издавања дозволе за рад, као и да јединствени акт у поступку одлучивања о захтеву за привремени боравак и рад доноси надлежни орган Министарства унутрашњих послова.

Сходно томе, брисаће се и одредбе којима се уређује поступак издавања и продужења дозволе за рад, као и поништај и престанак важења дозволе за рад.

3) Према иновираним члану 24. Закона Влада одлуком може да ограничи број странаца којима се издају јединствене дозволе (даље: квота) у случају поремећаја на тржишту рада, у складу са миграционом политиком и стањем и кретањем на тржишту рада. Квота се утврђује на предлог министарства надлежног за послове запошљавања, уз претходно мишљење Социјално-економског савета, основаног за територију Републике, и организације надлежне за послове запошљавања, у односу на одређене делатности, односно уз претходно мишљење министарства надлежног за унутрашње послове, у односу на одређене државе. Квота се не примењује на странца, односно послодавца који привремено запошљава странца, а подноси захтев за јединствену дозволу за кретање у оквиру привредног друштва.

4) Изменама чл. 34–36. прецизиране су казнене одредбе, које су у примени од 1. 2. 2024. године.

3 Прелазне одредбе Измена Закона

Поступци започети пре ступања на снагу Измена Закона окончаће се по одредбама прописа по којима су започети.

Закључак

Измене Закона о запошљавању странаца прате истовремене измене и допуне Закона о странцима, којим се такође поједностављује поступак, односно уводи јединствена дозвола као дозвола за привремени боравак и рад. Усклађивањем одредби Закона о запошљавању странаца и Закона о странцима обезбеђује се подношење захтева за издавање односно продужење јединствене дозволе електронски, путем јединственог веб-портала, при чему је Министарство унутрашњих послова јединствено управно место у том поступку, које и спроводи комплетну процедуру. Сходно новом концепту, у сврху решавања у поступку издавања јединствене дозволе Национална служба за запошљавање обавља процену оценом испуњености услова за запошљавање, посебне случајеве запошљавања и samozapoшљавање странца, као вид претходног мишљења у поступку издавања јединствене дозволе, па исте доставља електронским путем надлежном органу у складу са прописима којима се уређују улазак, кретање и боравак странаца.

Новине у Закону о странцима

Истовременим изменама и допунама Закона о странцима и Закона о запошљавању странаца, односно кроз њихово усклађивање додатно је поједностављен поступак којим се странцу омогућава запошљавање у Републици Србији. Народна скупштина Републике Србије донела је **Закон о изменама и допунама Закона о странцима**, који је објављен у „Службеном гласнику РС” бр. 62/2023. од 27. 7. 2023. године (даље: Измене Закона). Измене Закона ступиле су на снагу 4. 8. 2023. године, мада одредбе једног броја чланова почињу да се примењују од 1. фебруара 2024. године, па ће по тим роковима за примену бити приказане и новине у Закону о странцима („Сл. гласник РС” бр. 24/2018, 31/2019 и 62/2023 – даље: Закон).

Измене Закона донете су у циљу прецизирања и уређивања појединих одредаба ради ефикаснијег спровођења прописа у пракси, развијања повољнијег пословног окружења и даљег усклађивања прописа Републике Србије са прописима Европске Уније. Кроз поменуте измене извршено је и усклађивање националног законодавства са Директивом 2011/98/ЕУ о јединственом поступку обраде захтева за издавање јединствене дозволе за боравак и рад страним држављанима у Републици Србији. Уз све то, посебно је важно то што се новим законским решењима додатно поједностављује поступак којим се странцу омогућава запошљавање у Републици Србији, односно повећава се његова ефикасност, тако да ће послодавци односно странци на бржи и једноставнији начин прибављати потребну дозволу, а странац ће у веома кратком року моћи да се радно ангажује.

1 Одредбе Измена Закона које су ступиле на снагу 4. августа 2023. године

1.1 Новине у вези са визама странаца

Део II Закона – Визе – има неколико новина на које је неопходно указати:

1) Измењеним уводним чланом 18. у наведеном делу Закона дефинисане су визе странцима. Према тим одредбама „виза” је одобрење за улазак, боравак или транзит које странац прибавља пре уласка на територију Републике Србије. Она може да буде издата и у облику налепнице која се утискује у пут-

ну исправу странца. У ставу 4. истог члана напоменуто је да издата виза није гаранција да ће странцу бити одобрен улазак у Републику Србију.

2) У члану 29. новина је прописивање да, приликом издавања визе за дужи боравак по основу запошљавања, организација надлежна за послове запошљавања надлежном органу доставља процену о испуњености услова за запошљавање странца у Републици Србији. Тиме се стварају услови да виза за дужи боравак по основу запошљавања буде истовремено дозвола за боравак и рад у Републици Србији у периоду рока важења визе.

1.2 Привремени боравак странца

Изменама у чл. 40–66. Закона иновирани су одредбе о одобрењу привременог боравака странаца у Србији.

1) Сагласно измењеном члану 40. став 1. привремено боравак представља дозволу боравака страног држављанина у Републици Србији и може да се одобри странцу који намерава да борави у Републици Србији:

- дуже од 90 дана у периоду од 180 дана,
- дуже од периода боравака одређеног међународним уговором или
- дуже од периода на који је издата виза за дужи боравак,

по основу запошљавања, школовања или учења српског језика, студирања, стручне специјализације, обуке и праксе, научноистраживачког рада или друге научнообразовне активности, спајања породице, власништва над непокретности и других оправданих разлога у складу са законом или међународним уговором.

Датим одредбама прецизиран је период када странац подноси захтев за одобрење привременог боравака у односу на период који је различит од периода који износи 90 дана од дана уласка, а то је пре свега период боравака који је одређен међународним уговором, који има вишу правну снагу од закона, као и период рока важења визе за дужи боравак.

Изузетно, а у складу са интересом Републике Србије, Влада актом утврђује категорије странаца, критеријуме, начин и ближе услове одобравања привременог боравака странцима као што су странци инвеститори у Републици Србији, стран-

3) Министар надлежан за спољне послове у року од шест месеци од дана ступања на снагу Измена Закона формулисаће пропис о изгледу обрасца визе у електронском формату, као и ближе услове за издавање визе у електронском формату.

4) Министар надлежан за унутрашње послове, министар надлежан за послове запошљавања и министар надлежан за спољне послове у року од шест месеци од дана ступања на снагу Измена Закона споразумно ће донети пропис о ближим условима за подношење захтева за издавање визе електронским путем и ближим условима за одобравање виза, као и о изгледу и садржају позивног писма за странца.

5) Министар надлежан за унутрашње послове и министар надлежан за послове запошљавања у року од шест месеци од дана ступања на снагу Измена Закона споразумно ће донети пропис о ближим условима за подношење и обраду захтева за издавање јединствене дозволе електронским путем, затим о ближим условима за издавање јединствене дозволе, као и о изгледу обрасца јединствене дозволе.

6) Сви поступци започети до ступања на снагу Измена Закона окончаће се применом прописа према којима су започети, осим ако је за странца повољније да се поступак оконча по одредбама Измена Закона.

Мр Жељко Албанезе

Минимална зарада за 2024. годину – минимална цена рада, обрачун осталих примања уз минималну зараду и минимална зарада као гранична исплата

Према одредбама члана 112. Закона о раду („Сл. гласник РС” бр. 24/2005, 61/2015, 54/2009, 32/2013, 75/2014, 13/2017 – УС, 113/2017 и 95/2018 – др. пропис – даље: **Закон**) минимална цена рада утврђује се одлуком социјално-економског савета основаног за територију Републике Србије (даље: Социјално-економски савет). При утврђивању минималне цене рада полази се нарочито од егзистенцијалних и социјалних потреба запосленог и његове породице, изражених кроз вредност минималне потрошачке корпе, као и од кретања стопе запослености на тржишту рада, стопе раста бруто домаћег производа, кретања потрошачких цена, кретања продуктивности и кретања просечне зараде у Републици. Минимална цена рада утврђује се по радном часу без пореза и доприноса за календарску годину, и то најкасније до 15. септембра текуће године, а примењује се од 1. јануара наредне године. Минимална цена рада не може да се утврди у нижем износу од минималне цене рада утврђене за претходну годину.

С обзиром на то да чланови Социјално-економског савета Републике Србије нису успели да уса-

гласе ставове о висини нове минималне цене рада за 2024. годину, одлуку о висини минималне цене рада за 2024. годину донела је Влада са позивом на став 2. члана 112. Закона, у ком је наведено да, ако Социјално-економски савет не донесе одлуку у року од петнаест дана од дана почетка преговора, одлуку о висини минималне цене рада доноси Влада Републике Србије.

Конкретно, према **Одлуци о висини минималне цене рада за период јануар–децембар 2024. године** („Сл. гласник РС” 105/2022 од 14. 9. 2022. године), **минимална цена рада без пореза и доприноса за обавезно социјално осигурање за период јануар–децембар 2024. године износи 271,00 динар („нето”) по радном часу.**

Реч је о повећању од 17,8% у односу на минималну цену рада од 223,00 динара по радном часу која важи за 2023. годину. Номинално, то повећање износи просечно око 7.200 динара нето на месечном нивоу, у односу на 2023. годину.

је послодавац дужан да минималну зараду исплати запосленом у висини која се одређује на основу одлуке о минималној цени рада која важи за месец када се врши исплата. Наравно, наведено указује на то да је за послодавце који у 2023. години исплаћују минималне зараде добро да, колико могу, заостале

исплате регулишу у току 2023. године – до 31. децембра по минималној цени рада од 230,00 динара, иначе ће све те заостале исплате из 2023. године морати да обрачунају по 17,8% вишој минималној цени рада у 2024. години.

Мр Жељко Албанезе

Информација о подношењу пореске пријаве за исказивање прихода и обрачун пореских обавеза радника на интернету – фриленсера за трећи квартал јул–септембар 2023. године – предаја до 30. октобра 2023. године

Увод

У току 2023. године:

- 1) приходи од ауторских и сродних права и уговорене накнаде за извршени рад које фриленсери остварују – **евидентирају се квартално** на основу пореске пријаве која се подноси у року од 30 дана од истека квартала у ком су ти приходи остварени;
- 2) пореске обавезе на кварталне приходе плаћају се **самоопорезивањем**;
- 3) фриленсерима је омогућено да се одреде за један од понуђена два алтернативна начина признавања нормираних трошкова и, сходно томе, утврђивања пореске основице за плаћање пореза и доприноса.

Према томе, фриленсери подносе пореску пријаву о оствареним приходима и обрачунатим припадајућим пореским обавезама самоопорезивањем за трећи квартал јул–септембар 2023. године до 30. октобра 2023. године. У наставку су наведене основне информације о подношењу пореских пријава фриленсера за квартал јул–септембар 2023. године.

1 Модели обрачуна прихода и пореских обавеза фриленсера за јул–септембар 2023. године

Сагласно одредбама:

- чланова 12б, 55, 56, 58, 85. и 86. Закона о порезу на доходак грађана („Сл. гласник РС” бр. 24/2001... и 138/2022 – даље: **Закон о порезу**) и
 - члана 28. Закона о доприносима за обавезно социјално осигурање („Сл. гласник РС” бр. 84/2004... и 138/2022 – даље: **Закон о доприносима**),
- приходи које фриленсери остварују и за које су обвезници пореских обавеза у законској регулативи сврстани су у две категорије:**
- 1) приходи од уговорене накнаде од ауторских и сродних права и
 - 2) приходи од уговорене накнаде за извршени рад.

По основу наведених прихода, остварених у трећем кварталу, фриленсери могу да плате порез и доприносе у две варијанте, које су представљене у наставку. При томе напомињемо да фриленсери за трећи квартал бирају варијанту плаћања пореза и доприноса без обзира на то по којој варијанти су платили пореске обавезе за претходна два квартала.

Прва варијанта:

- **евидентирају се приходи фриленсера од ауторских и сродних права и приходи од уговорене накнаде за извршени рад, остварени у трећем кварталу 2023. године;**
- **96.000 динара је квартални неопорезив приход (нормирани трошкови);**
- **порез на приход изнад 96.000 динара плаћа се по стопи од 20%;**

ЗАРАДЕ

прилог уз Правилник о самоопорезивању. Шифра врсте прихода састоји се из девет цифара – 1 ПП ОВП 00 0, које означавају:

- (1) 1** – прву верзију Каталога врсте прихода,
- (2) ПП** – врсту примаоца прихода, која се одређује избором ознаке основа осигурања примаоца прихода – лица које остварује приход по основу

уговорене накнаде од ауторских и сродних права и уговорене накнаде за извршени рад, који је остварен у кварталу и на који се порез плаћа самоопорезивањем (ознака 14),

- (3) ОВП 00 0** – опис врсте прихода из Каталога врсте прихода, при чему су могуће опције следеће:

ПРИХОДИ НА КОЈЕ СЕ КВАРТАЛНО ОБРАЧУНАВА ПОРЕЗ И ПРИПАДАЈУЋИ ДОПРИНОСИ, НА КОЈЕ СЕ ПОРЕЗ ПЛАЋА САМООПРЕЗИВАЊЕМ			
704	00	0	Приходи од уговорене накнаде од ауторских и сродних права и уговорене накнаде за извршени рад, остварени у кварталу, на које се порез плаћа самоопорезивањем сагласно члану 55. став 2. и члану 85. став 5. тачка 2) ЗПДГ, када је прималац прихода осигуран по другом основу на здравствено осигурање
705	00	0	Приходи од уговорене накнаде од ауторских и сродних права и уговорене накнаде за извршени рад, остварени у кварталу, на које се порез плаћа самоопорезивањем сагласно члану 55. став 2. и члану 85. став 5. тачка 2) ЗПДГ, када прималац прихода није осигуран по другом основу на здравствено осигурање
706	00	0	Приходи од уговорене накнаде од ауторских и сродних права и уговорене накнаде за извршени рад, остварени у кварталу, на које се порез плаћа самоопорезивањем сагласно члану 55. став 2. и члану 85. став 5. тачка 2) ЗПДГ, када прималац прихода не плаћа допринос за ПИО
707	00	0	Приходи од уговорене накнаде од ауторских и сродних права и уговорене накнаде за извршени рад, остварени у кварталу, на које се порез плаћа самоопорезивањем сагласно члану 55. став 2. и члану 85. став 5. тачка 2) ЗПДГ, када прималац прихода не плаћа допринос за ПИО и допринос за здравствено осигурање

3 Напомене за попуњавање обрасца ПП ОПО-К

1) Подсећамо на то да у део 5 обрасца – *Прилози* фриленсери уносе прилоге које достављају уз образац пореске пријаве. У пољу „Тип прилога” бира се врста документа која се прилаже, и то:

- потврда надлежног пореског органа друге државе о плаћеном порезу;
- доказ о здравственом осигурању у другој држави са којом Република има закључен међународни уговор о социјалном осигурању за област здравственог осигурања.

Након избора типа документа и селектовања датог документа на одређеној локацији на рачунару, документ се прилаже кликом на дугме „Приложи документ”.

2) У образац ПП ОПО-К износи се уписују у динарима са две децимале, док је праг толеранције за заокруживање који се примењује при провери обрачуна 0,5 динара по износу сваке обрачунате обавезе.

3) Ако пореска пријава која је поднета електронским путем садржи недостатке у погледу формалне исправности и математичке тачности, Пореска управа у електронском облику обавештава подносиоца пријаве о тим недостацима, с тим што се таква пореска пријава не сматра поднетом. Обавештење подносиоцу садржи информацију о формал-

ним недостацима и математичким нетачностима. По добијању обавештења подносилац пријаве дужан је да отклони идентификоване недостатке и поднесе тако исправљену пореску пријаву. Пореска пријава сматра се поднетом када Пореска управа потврди формалну и математичку тачност исказаних података, додели број пријаве, број одобрења за плаћање пореза самоопорезивањем и припадајућих доприноса на јединствени уплатни рачун и у електронском облику о томе достави обавештење подносиоцу пореске пријаве.

4) Надлежна организациона јединица Пореске управе којој је непосредно предата пореска пријава у писменом облику истог дана врши унос података из предате пријаве у информациони систем Пореске управе, уз присуство подносиоца пријаве. Ако се приликом уноса података из предате пријаве у информациони систем Пореске управе утврде недостаци у погледу формалне исправности и математичке тачности, о истима се одмах обавештава подносилац пријаве, који је дужан да преда исправљену пореску пријаву у којој су отклоњени идентификовани недостаци. И у том случају пореска пријава сматра се поднетом када Пореска управа потврди формалну и математичку тачност исказаних података, додели број пријаве, број одобрења за плаћање пореске обавезе на јединствени уплатни рачун и о томе обавести подносиоца пореске пријаве.

Мр Жељко Албанезе

Повећани су коефицијенти и основице за плате у одређеним јавним службама

У складу са ребалансом буџета за 2023. годину Влада је донела више мера за повећање плата у јавним службама у току 2023. године. Конкретно, Влада је усвојила:

1) Уредбу о изменама Уредбе о коефицијентима за обрачун и исплату плата запослених у јавним службама („Сл. гласник РС” бр. 73/2023 од 1. 9. 2023. године) и

2) Закључак о повећању основице за обрачун плата у појединим јавним службама.

Повећане плате по наведеним документима исплаћиваће се почев од плате за септембар 2023. године.

1 Увећани су коефицијенти за плате за одређена радна места у васпитно-образовним установама

Влада Републике Србије усвојила је **Уредбу о изменама Уредбе о коефицијентима за обрачун и исплату плата запослених у јавним службама**, која је објављена у „Службеном гласнику РС” број 73/2023 од 1. 9. 2023. године (даље: **Измене Уредбе**). Изменама Уредбе утврђено је увећање прописаних

коефицијената за обрачун и исплату плата запослених у просвети, и то:

- у основним и средњим школама,
- у предшколским установама и
- запосленима у ученичком и студентском стандарду.

То повећање односи се на запослене чија је обрачуната основна плата нижа од износа минималне зараде утврђене за територију Србије. Увећање коефицијената за обрачун и исплату плата за поједина радна места усвојено је како би се, заједно са ефектима планираног повећања основице од 5,5% за запослене у просвети, у складу са прописима о буџету, обезбедило повећање плата тих запослених изнад износа минималне зараде.

Измене Уредбе примењују се на обрачун и исплату плата почев од плате за септембар 2023. године (исплата у октобру).

Након поменутих измена, у Уредби о коефицијентима за обрачун и исплату плата запослених у јавним службама („Сл. гласник РС” бр. 44/2001... и 73/2023) утврђени су следећи нови, повећани коефицијенти за обрачун и исплату плата једног броја запослених у делатностима просвете:

Радно место – послови	Коефицијент до 31. 8. 2023.	Коефицијент од 1. 9. 2023.	Процена повећања
Основно образовање			
Домар, кувар (V степен стручне спреме)	9,16	9,38	2,4%
Административни, финансијско-књиговодствени радник, радник на одржавању музичких инструмената, домар, кувар, економ (IV степен стручне спреме)	8,62	9,36	8,6%
Домар, возач, магационер, економ, кувар, дактилограф, руковалац парних котлова (III степен стручне спреме)	7,82	9,34	19,4%
Портир, чувар, курир, домар, пеглерка, сервирка, вешерка, помоћни кувар, ложач, телефониста, дактилограф (II степен стручне спреме)	6,83	9,32	36,5%
Спремачица (I степен стручне спреме)	6,30	9,30	47,6%
Физички радник	5,99	9,28	54,9%

ЗАРАДЕ

нована радна места у поменутој делатности нове основне плате после два повећања износе:

- за физичког радника: коеф. $9,28 \times 4.549,72$ дин. = 42.221,40 динара;
- за спремачицу, вешерку (I степен): коеф. $9,30 \times 4.549,72$ дин. = 42.312,40 динара;
- за админ. радника, курира, ложача (II степен): коеф. $9,32 \times 4.549,72 = 42.403,38$ дин.

Минимална зарада, у складу са Законом о раду, за септембар износи (168 ч. x 230 дин.) 38.640 динара, што значи да су наведене најниже плате у предшколским установама изнад минималне зараде, па до краја 2023. године неће бити потребно њихово „дофинансирање”.

(3) Плате запослених у студентском стандарду које се финансирају из буџета – обрачунаваће се и исплаћивати по основици која почев од плате за септембар 2023. године износи **нето 4.335,96 динара** (повећање од 5,5% у односу на основицу од 4.109,91 динар, која је важила до плате за август 2023. године). На тај начин сви запослени у студентском стандарду добили су повећање плата за 5,5% почев од плате за септембар 2023. године, а запослени на најниже плаћеним радним местима (која су наведена у делу 1 овог текста), осим тога, добили су и повећање коефицијената радног места, са циљем остваривања плате која је већа од минималне зараде. Три најниже вреднована радна места у поменутој делатности после два повећања имају следеће основне плате:

- за физичког радника: коеф. $9,74 \times 4.335,96$ дин. = 42.232,25 динара;
- за спремачицу (I степен): коеф. $9,76 \times 4.335,96$ дин. = 42.318,97 динара;
- за портира, чувара, курира, домара итд. (II степен): коеф. $9,78 \times 4.335,96 = 42.405,69$ дин.

Минимална зарада, у складу са Законом о раду, за септембар износи (168 ч. x 230 дин.) 38.640 динара, што значи да су наведене најниже плате у студентском стандарду изнад минималне зараде, па

до краја 2023. године неће бити потребно њихово „дофинансирање”.

4) Плате медицинске сестре, здравственог техничара, односно других лица са завршеном одговарајућом високом односно средњом школом здравствене струке у здравственим установама – обрачунаваће се и исплаћивати по основици која почев од плате за септембар 2023. године износи **нето 5.372,38 динара** (повећање од 5,5% у односу на основицу од 5.092,30 динара, која је важила до плате за август 2023. године).

У овом случају нису повећаване основице за плате свим запосленима у здравственим установама, већ само запосленима на пословима здравствене неге болесника и здравственим техничарима.

(5) Плате у установама социјалне заштите чији је оснивач Република Србија – почев од плате за септембар 2023. године обрачунаваће се и исплаћивати по основици која износи:

а) за медицинску сестру, здравственог техничара, односно друга лица са завршеном одговарајућом високом односно средњом школом здравствене струке – **нето 5.228,50 динара** (повећање од 5,5% у односу на основицу од 4.955,92 динара, која је важила до плате за август 2023. године);

б) за неговатељицу – **нето 4.955,69 динара** (повећање од 5,5% у односу на основицу од 4.697,34 динара, која је важила до плате за август 2023. године).

(6) У Заводу за спорт и медицину спорта Републике Србије – плате за медицинску сестру, здравственог техничара, односно друга лица са завршеном одговарајућом високом односно средњом школом здравствене струке – обрачунаваће се и исплаћивати по основици која почев од плате за септембар 2023. године износи **нето 4.254,31 динар** (повећање од 5,5% у односу на основицу од 4.032,52 динара, која је важила до плате за август 2023. године).

ПС

Електронски часопис ПОСЛОВНИ САВЕТНИК

Часопис „ПОСЛОВНИ САВЕТНИК” представља издање са стручним ауторским текстовима из области рачуноводства, пореза, буџетског рачуноводства, зарада, плата и других личних примања и пословних финансија. Наменен је, пре свега, финансијским и рачуноводственим службама у јавном и приватном сектору, рачуноводственим агенцијама и сл.

Од рубрика у часопису издавамо: Рачуноводство, Порези, Буџетски корисници, Зараде, плате и друга примања, Радни односи, Пословне финансије, Статистика и остале области.

Тренутно се у издању налази преко 1.600 чланака, при чему у току године излази 12 бројева.

Чланци из свих досадашњих бројева доступни су у е-часопису, с тим што им се приступа у оквиру издања Прописи.нет, а повезани су са релевантним прописима.

За информације и групе информације пишите нам на: office@ingpro.rs или нас позовите на: 011/2836-820, 2836-821, 2836-822.

Календар пореских и других обавеза за октобар 2023. године

Закон о акцизама			
Правилник о начину и поступку обрачунавања и плаћања акцизе на електричну енергију за крајњу потрошњу			
Правилник о ближим условима, начину и поступку за остваривање права на рефакцију плаћене акцизе на деривате нафте, биогорива и биотечности из члана 9. став 1. т. 3), 5) и 7) Закона о акцизама, који се користе за транспортне сврхе и за грејање			
Правилник о ближим условима, начину и поступку за остваривање права на рефакцију плаћене акцизе на деривате нафте и биотечности из члана 9. став 1. т. 3), 4), 5), 6) и 7) Закона о акцизама, који се користе као енергетска горива у производњи електричне и топлотне енергије или у индустријске сврхе			
Уредба о изгледу контролне акцизне маркице, врсти података на маркици и начину и поступку одобравања и издавања маркица, вођења евиденција о одобреним и издатим маркицама и обележавања цигарета, алкохолних пића и кафе			
Опис	Период	Рок	Основ
Подношење пореске пријаве ПП ОА за обрачунату акцизу и ПП ОАЕЛ	1. 9 – 30. 9. 2023.	15. 10. 2023.	Обвезник акцизе дужан је да пореску пријаву за обрачун акцизе поднесе у року од 15 дана по истеку месеца за тај месец, односно по истеку месеца у којем се врши читавање
Плаћање акцизе	16. 9 – 30. 9. 2023. 1. 10 – 15. 10. 2023.	15. 10. 2023. 31. 10. 2023.	Уплата акцизе обрачунате за периоде
Захтев за рефакцију плаћене акцизе на деривате нафте, односно биотечности који се користе за грејање пословног односно стамбеног простора, на обрасцу РЕФ-Г	1. 9 – 30. 9. 2023.	најраније 20. 10. 2023.	Привредни субјект који загрева пословни простор, односно физичко лице које загрева стамбени простор подноси захтев Пореској управи за рефакцију плаћене акцизе на деривате нафте, односно биотечности који се користе за грејање пословног односно стамбеног простора
Захтев за рефакцију плаћене акцизе на гасна уља и биотечности која се користе као енергетска горива у производњи електричне и топлотне енергије, на обрасцу РЕФ-ЕТЕ	1. 9 – 30. 9. 2023.	најраније 20. 10. 2023.	Рефакцију плаћене акцизе остварује лице које се, у складу са прописима којима се уређује област енергетике, бави производњом електричне и топлотне енергије
Захтев за рефакцију плаћене акцизе на деривате нафте који се користе за индустријске сврхе, на обрасцу РЕФ-И	1. 9 – 30. 9. 2023.	најраније 20. 10. 2023.	Рефакцију плаћене акцизе остварује лице за гасна уља из члана 9. став 1. тачка 3) Закона о акцизама, која се користе као енергетско гориво за индустријске сврхе, односно када се предметни деривати нафте користе као енергетско гориво или као репродукциони материјал у процесу производње акцизних односно неакцизних производа
Захтев за рефакцију плаћене акцизе на деривате нафте и биогориво који се као моторно гориво користе за транспортне сврхе, на обрасцу РЕФ-Т	јул–септембар	најраније 20. 10. 2023.	Рефакцију плаћене акцизе остварује лице које обавља делатност превоза лица и ствари, као и произвођач, односно увозник истих када их користи за сопствене потребе у транспортне сврхе
Враћање оштећених, односно неискоришћених акцизних маркица	јул–септембар	15. 10. 2023.	Обавеза произвођача, односно увозника да Министарству финансија врати оштећене односно неискоришћене акцизне маркице у претходном тромесечју, са видљивом ознаком серије и серијским бројем маркице, као и да врати маркице за цигарете, алкохолна пића, односно кафе са словном ознаком ЕЦ, ЕА и ЕК
Достављање података о оштећеним односно неискоришћеним акцизним маркицама	јул–септембар	15. 10. 2023.	Обавеза произвођача цигарета, односно алкохолних пића, односно произвођача и увозника кафе да Министарству финансија достави податке о издатим, искоришћеним, оштећеним и неискоришћеним акцизним маркицама за претходни квартал

Закон о порезу на премије неживотних осигурања Правилник о начину обрачунавања, садржини и начину вођења евиденције, облику и садржини пореске пријаве пореза на премије неживотних осигурања				
Опис	Период	Рок	Основ	Опис
Подношење обрасца ПП-ППНО за порез на премије неживотног осигурања	1. 9 – 30. 9. 2023.	10. 10. 2023.	5% од укупне премије осигурања утврђене уговором	Друштво за осигурање је порески обвезник пореза на премије неживотног осигурања. Образац ПП-ППНО подноси се без обзира на то да ли постоји обавеза плаћања за тај месец, а саставља се на основу закључених уговора о неживотном осигурању

Закон о доприносима за обавезно социјално осигурање			
Опис	Период	Рок	Основ
Уплата обавезе доприноса за свештенике и верске службенике, за домаће држављане запослене у иностранству и за иностране пензионере	1. 9 – 30. 9. 2023.	15. 10. 2023.	Утврђивање обавезе доприноса за свештенике и верске службенике, за домаће држављане запослене у иностранству и за иностране пензионере врши Пореска управа решењем, на основу података о осигураницима по том основу које јој доставља надлежна организација за обавезно социјално осигурање
Крајњи рок за исплату зарада за претходни месец, односно обрачун и уплату доприноса за обавезно социјално осигурање на најнижу основицу ако послодавац нема средства за исплату зарада	1. 9 – 30. 9. 2023.	31. 10. 2023.	Исплаћена зарада или обрачунати доприноси за обавезно социјално осигурање
Плаћање доприноса на приходе од обављања самосталне делатности за претходни месец	1. 9 – 30. 9. 2023.	15. 10. 2023.	Члан 22. Закона о доприносима за обавезно социјално осигурање
Подношење пореске пријаве и плаћање доприноса за обавезно социјално осигурање за осниваче, односно чланове привредног друштва, који у њему раде, без заснивања радног односа.	1. 9 – 30. 9. 2023.	15. 10. 2023.	Пријава се подноси на Обрасцу ПП ОД-О - Пореска пријава о обрачунатим доприносима за обавезно социјално осигурање за осниваче, односно чланове привредног друштва

Закон о пореском поступку и пореској администрацији			
Опис	Период	Рок	Основ
Појединачна пореска пријава за порез по одбитку	1. 9 – 30. 9. 2023.	Пре сваке исплате прихода током месеца	Порески обвезник, односно порески платилац подноси у електронском облику Пореској управи појединачну пореску пријаву за порезе по одбитку пре сваке исплате прихода на које се обрачунава и плаћа порез по одбитку, као и пре сваког плаћања доприноса за обавезно социјално осигурање када се ти доприноси плаћају без исплате зараде

Чланом 80. став 5. Закона о ошћем уџравном џосћууку („Сл. гласник РС” бр. 18/2016; аућенћично гћумачење – 95/2018) џројисано је да, ако џоследњи дан рока џада на дан када оџан не ради, рок исћиче када џроћекне џрви наредни радни дан.

Актуелни статистички подаци на дан 25. 9. 2023. године

1 Просечна месечна зарада по запосленом

Просечна зарада	Објављена	Бруто	Нето
Јануар 2023. године	24. 3. 2023.	114.228,00	82.769,00
Фебруар 2023. године	25. 4. 2023.	112.212,00	81.359,00
Март 2023. године	25. 5. 2023.	117.669,00	85.485,00
Мај 2023. године	25. 7. 2023.	118.992,00	86.220,00
Јун 2023. године	25. 8. 2023.	118.025,00	85.539,00
Јул 2023. године	25. 9. 2023.	115.664,00	83.781,00

2 Доприноси за социјално осигурање

2.1 Стопе доприноса

Стопе по којима се обрачунавају и плаћају доприноси за обавезно социјално осигурање од 1. јануара 2023. године:

Врста доприноса	На терет запосленог	На терет послодавца	Укупно
Укупно	19,90%	15,15%	35,05%
За пензијско и инвалидско осигурање	14,00%	10,00%	24,00%
За здравствено осигурање	5,15%	5,15%	10,30%
За осигурање од незапослености	0,75%	0%	0,75%

2.2 Најнижа месечна основица за обрачун доприноса

Најнижа месечна основица на коју се обрачунавају и плаћају доприноси за обавезно социјално осигурање износи **35.025 динара**. Та основица примењује се од 1. јануара 2023. године, а важиће до 31. децембра 2023. године.

2.3 Највиша основица за обрачун доприноса

Месечна основица на коју се обрачунавају и плаћају доприноси за обавезно социјално осигурање износи највише **500.360 динара**. Та основица примењује се од 1. јануара 2023. године, а важиће до 31. децембра 2023. године.

3 Минимална зарада

Месец у 2023. години	Број могућих часова рада у месецу	Минимална цена рада по часу – нето	Минимална нето зарада за месец	Минимална бруто зарада за месец
Јануар	176	230	40.480,00	54.648,79
Фебруар	160	230	36.800,00	49.399,14
Март	184	230	42.320,00	57.273,61
Април	160	230	36.800,00	49.399,14
Мај	184	230	42.320,00	57.273,61
Јун	176	230	40.480,00	54.648,79
Јул	168	230	38.640,00	52.023,97
Август	184	230	42.320,00	57.273,61
Септембар	168	230	38.640,00	52.023,97
Октобар	176	230	40.480,00	54.648,79
Новембар	176	230	40.480,00	54.648,79
Децембар	168	230	38.640,00	52.023,97

Минимална зарада увећава се за износ регреса за годишњи одмор и топлог obroка, као и за износ увећане зараде за минули рад за рад у дане празника (државних и верских), за рад ноћу и за преко-времену рад.

4 Износ учешћа у финансирању зарада особа са инвалидитетом

Износ учешћа у финансирању зарада особа са инвалидитетом по особи са инвалидитетом коју није запослио послодавац уплаћује приликом исплате зарада за текући месец, а најкасније до 5. у наредном месецу.

Месец у 2023. години	Износ учешћа
Јануар	54.000,50
Фебруар	57.657,50
Март	57.114,00
Април	56.106,00
Мај	58.834,50
Јун	57.815,50
Јул	59.496,00
Август	59.012,50
Септембар	57.832,00

НЕОПОРЕЗИВИ ИЗНОСИ ПРИМАЊА – од 1. фебруара 2023. године до 31. јануара 2024. године			
ВРСТА ИСПЛАТЕ	ОСНОВ ЗА ИСПЛАТУ	ПОРЕСКИ ТРЕТМАН	Члан ЗПДГ
1	2	3	
ОТПРЕМНИНА при отказу уговора о раду вишку запослених због технолошких, економских или организационих промена (по чл. 158. и 159. Закона о раду)	Исплаћује се у висини утврђеној општим актом, а не може бити нижа од збира трећине зараде запосленог за сваку навршену годину рада у радном односу код послодавца код кога остварује право на отпремнину. Зарадом се сматра просечна месечна зарада запосленог исплаћена за последња три месеца која претходе месецу у којем се исплаћује отпремнина	Неопорезиво до најнижих износа исплате по годинама рада из претходне колоне. Преко неопорезивог износа плаћа се порез на друге приходе од 20%	Члан 9. став 1. тачка 19)
ЗАЈАМ који послодавац исплаћује запосленима	Исплаћује се у висини и према условима утврђеним општим актом код послодавца	Не опорезује се ако се отплаћује у складу са планом отплате	
СТИМУЛАТИВНЕ ОТПРЕМНИНЕ при споразумном престанку радног односа (члан 177. Закона о раду)	Исплаћује се у складу са општим актом	Плаћају се све пореске обавезе као на зараду	
ПОКЛОНИ ДЕЦИ ЗАПОСЛЕНИХ ДО 15 ГОДИНА СТАРОСТИ ПОВОДОМ НОВЕ ГОДИНЕ И БОЖИЋА	На основу члана 119. став 2. Закона о раду, у складу са општим актом послодавца	Неопорезиво до 12.544 дин. по једном детету, док исплата преко тог износа, као и исплата детету старијем од 15 година, има карактер зараде	Члан 18. став 1. тачка 8)
НАГРАДЕ и друга слична давања физичким лицима која нису запослена код исплатиоца, која произлазе из рада или друге врсте доприноса делатности исплатиоца	Исплаћује се у складу са одлуком послодавца	Неопорезиво до 16.666 динара годишње, остварено код једног послодавца. Преко неопорезивог износа плаћа се порез на друге приходе од 20%	Члан 85. став 1. тачка 11)
СОЛИДАРНА ПОМОЋ за случај рођења детета	Неопорезиво до висине просечне зараде исплаћене у Републици према последњем објављеном податку републичког органа надлежног за послове статистике, по новорођеном детету	Просечна зарада за месец јул 2023. године објављена је 25. 9. 2023. и износи 115.664 динара. Преко неопорезивог износа плаћа се порез на зараде по стопи од 10%	Члан 18. став 1. тачка 12)
НАКНАДА ЗА ИСХРАНУ – хранарине спортистима аматерима	Спортистима аматерима исплаћују аматерски спортски клубови у складу са законом којим се уређује спорт	Неопорезиво до 12.544 динара месечно. Преко неопорезивог износа плаћа се порез на друге приходе од 20%	Члан 9. став 1. тачка 13)
НОВЧАНА ПОМОЋ ФИЗИЧКИМ ЛИЦИМА која нису запослена код даваоца, која не представља еквивалент за неки њихов рад, односно противуслугу или противчинидбу за неку њихову активност у односу на даваоца		Неопорезиво до 16.666 динара годишње, остварено од једног исплатиоца. Преко неопорезивог износа плаћа се порез на друге приходе од 20%	Члан 9. став 1. тачка 30)
НАКНАДА ТРОШКОВА БОРАВКА физичким лицима која учествују у програмима Европске уније и других међународних организација у области образовања, обука, спорта, рада са младима, науке, истраживања и иновација	Исплаћене у складу са наведеним програмима	Неопорезиво до 128.198 динара на месечном нивоу. Преко неопорезивог износа плаћа се порез на друге приходе од 20%	Члан 9. став 1. тачка 31)
ПРЕМИЈЕ за додатно добровољно пензијско осигурање и пензијски допринос у добровољни пензијски фонд и премије за добровољно здравствено осигурање, које послодавац уплаћује за запослене		Плаћа се порез на зараде (10%) и социјални доприноси (и из накнаде и на накнаду) на износ преко 7.529 динара нето. На износ до 7.529 динара не плаћају се ни порез ни доприноси	Чланови 146 и 21а
ПРЕМИЈЕ за неживотно колективно осигурање од последица незгода, колективно осигурање за случај тежих болести и хируршких интервенција и колективно осигурање живота за случај смрти запосленог услед болести	Такве уплате немају карактер зараде по Закону о раду, па се не плаћају социјални доприноси	Укупан износ је неопорезив уколико послодавац плаћа за све запослене	Члан 146

Мр Жељко Албанезе

Ревалоризација отплатних рата по основу уговора о откупу стана под 30. 6. 2023. године

Купљене друштвене станове њихови власници могу да отплаћују у ратама, у складу са уговором. Отплатна рата одређује се дељењем износа уговорене цене стана са бројем месеци за које се дуг отплаћује. Међутим, једном одређен износ месечне рате отплате подлеже ревалоризацији у складу са још увек важећим чланом 23. Закона о становању („Сл. гласник РС” бр. 50/92... 99/2011). Наиме, иако је доношењем Закона о становању и одржавању зграда („Сл. гласник РС” бр. 104/2016) престао да важи Закон о о становању, његов члан 23. остаје на снази без временског ограничења.

Стога, под 30. 6. 2023. године врши се ревалоризација за продате станове по уговорима закљученим 19. 7. 1994. године и после тог датума, до 30. 6. 2023. године.

Ревалоризација отплатних рата по поменутих уговорима врши се два пута годишње, и то за шестомесечне периоде: јануар–јун и јул–децембар. Прва ревалоризација је 31. децембра текуће године за рате које се отплаћују од 1. јануара, а друга ревалоризација је 30. јуна текуће године за рате које теку од 1. јула текуће године.

Ревалоризација рата по уговорима закљученим 19. јула 1994. године и касније, у складу са чланом 23. ст. 2. Закона о становању, врши се:

■ **према кретању потрошачких цена у Републици, а највише до висине раста просечне месечне зараде без пореза и доприноса у Републици за обрачунски период (узима се мањи износ).**

Сагласно ставу 3. истог члана, ревалоризација рата под 30. 6. 2023. године врши се у зависности од месеца када је уговор о куповини стана закључен и мањег износа између раста потрошачких цена и раста просечне месечне зараде без пореза и доприноса у Републици у обрачунском периоду, у датом случају у периоду јануар–јун 2023. године, осим у случају када нема раста зарада, па се не врши ревалоризација.

На основу објављених података Републичког завода за статистику у наредној табели приказани су упоредни подаци о расту потрошачких цена у периоду јануар–јун 2023. године, као и подаци о

расту зарада без пореза и доприноса у Републици за исти период, на основу којих се ревалоризација рата врши применом коефицијента који је мањи:

Упоредни подаци о расту потрошачких цена и расту зарада без пореза и доприноса у Републици у периоду јануар–јун 2023. године

Период	Коефицијенти од месеца закључења уговора до 31. 6. 2023. године	
	Према кретању потрошачких цена у Србији	Према расту просечне месечне зараде без пореза и доприноса у Републици
1	2	3
До 31. 12. 2022.	0,060	0,016
Јануар 2023.	0,045	0,034
Фебруар 2023.	0,031	0,052
Март 2023.	0,022	0,000
Април 2023.	0,014	0,021
Мај 2023.	0,006	-0,008
Јун 2023.	-	-

На основу наведених података ревалоризација рата за отплату станова на 30. јун 2023. године за уговоре закључене 19. јула 1994. године и после тог датума, а до 30. јуна 2023. године, врши се према увек мањим месечним коефицијентима, односно према следећим коефицијентима:

- за уговоре закључене до 31. 12. 2022. године	0,016
- за уговоре закључене у јануару 2023. године	0,034
- за уговоре закључене у фебруару 2023. године	0,031
- за уговоре закључене у марту 2023. године	не врши се ревалоризација
- за уговоре закључене у априлу 2023. године	0,014
- за уговоре закључене у мају 2023. године	не врши се ревалоризација
- за уговоре закључене у јуну 2023. године	не врши се ревалоризација

Са наведеним коефицијентима множи се стање дуга, а добијени износ сабира се са износом дуга, чиме се утврђује нови увећани износ укупног дуга за отплату и из њега нови износ рате отплате. Ди-

С НАМА НЕМА ЛУТАЊА!

ИНГ-ПРО

ПРОПИСИ.НЕТ
ЕЛЕКТРОНСКО ПРАВНО ИЗДАЊЕ

Штампани часопис Lege Artis – Прописи у пракси:
НЕЗАОБИЛАЗНИ ЧАСОПИС О ПРИМЕНИ ПРОПИСА

АКТУЕЛНА ТЕМА

РАЧУНОВОДСТВО

ПОРЕЗИ

БУЏЕТСКИ КОРИСНИЦИ

ЗАРАДЕ

ПОСЛОВНЕ ФИНАНСИЈЕ

СТАТИСТИКА